

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

vigred

ŽENSKI LIST

1932

Dobre knjige

Martin Andersen Nexø »Prokletstvo«, roman, prevedel Mirko Javornik; kot drugo knjigo »Krekove knjižnice« za l. 1932, izdala Delavska založba. Cena knjigi je Din 40.—, ozir. Din 26.— broš. za člane Krekove knjižnice Din 26.— ozir. Din 16.—.

Martina Andersena Nexøja poznamo že po njegovih »Proletarskih novelah«, ki jih je l. 1930. izdala Delavska založba.

Njegov novi roman »Prokletstvo« (v originalu: Družina Frankova) nas uvaja v tragiko delavske družine danskega provincialnega mesteca. Glavne osebe romana, kro-

jača Franka — alkoholika, izgarano njegovo ženo in sina potepuha, ter malomestno življenje poda izredno plastično in nazorno. V izraznih sredstvih je jači in bogatejši kot v svojih novelah. Slog te knjige se odlikuje po popustljivem nasmeju in mehki ironiji in ob figuri potepuha Thorwalda se ti utegne vsiliti primera s tipi, kot jih je podajal Ch. Dickens.

Javornikov prevod se bere tekoče in je bogat na lepih domačih izrazih. Oprema knjige je dostojna njenega velikega avtorja.

iz uredništva in uprave

Pepica. Pesmice žal, neporabne.

Vsem, ki prispevajo k vprašanjem in odgovorom, najlepša hvala in prošnja za nadaljnje sodelovanje.

Cilka M. Hvala! Popravimo in porabimo. Še kaj!

Venceslav Winkler: Prosimo za Vaš naslov.

Morob Agard: Zaradi zaposlenosti za danes samo: potrjujemo prejem Vaše pošiljatve. Iskrena hvala!

Peleasa: Prav lepa hvala! Članek izide. »Zalostnim materam« bi radi porabili za materinsko številko. Slika bi bila zelo nejasna, ker je zelo blede. Za izdelavo klišejev so jasne in močne fotografije najboljše.

Dušica. Prejeli smo nekaj drobnih stvari po g. Selmi in bomo o priliki porabili. Obljubljate še več? Prosimo.

Vsem, ki so poslali v zadnjem času pripekov: Najlepša hvala! Če le možno porabimo o priliki. — Prosimo, pišite razločno in samo na eno stran!

Obvestilo. V teku letošnjega leta je prejela uprava Vigredi pod spodaj navedenimi

naslovi po poštni položnici različne zneske Din 50, 25 itd. Ker ta imena niso vpisana v seznamu (kartoteki) naročnic, oz. naročnikov Vigredi, je možno, da so bili ti zneski poslani v poravnavo naročnine za kake druge osebe ali za kaka društva. Da ne bi komu neupravičeno ustavili pošiljanje Vigredi, ker nima vpisane naročnine, vljudno prosimo, da blagovolijo spodnji c. naslovi z dopisnico sporočiti upravi Vigredi, v kakšen namen so bili ti zneski poslani.

Velkavrh Marija, Vič 67 pri Ljubljani, Zvan Ana, Slov. Javornik 9, Knez Anica, Zdole, Vodeb Marica, Dobje-Jelce 1 p. Slivnica pri Celju, Snoj Marija, Črnuče 66, Zagar Franja, Sred. Gameljne 12 p. St. Vid nad Ljubljano, Androvič Ivanka, Črnuče, p. Ježica pri Ljubljani, Kajtna Ivanka, Zirovnica 7 p. Loka pri Zidanem mostu, Prosvetno društvo, Novo mesto, Stariha Anica, Omota 11 p. Semič, Velkavrh Kristina, Zažar, p. Vrhnika, Svetina Minka, Litija, Regovc Jerica, Jesenice-Fužine, Meršolj Janez, župnik Rateče, Rabič Katarina, Koroška Bela 21 p. Slov. Javornik. Uprava Vigredi.

Za tiskovni sklad »VIGREDI« so v zadnjem času darovale:

Ribarič Anžela, Ljubljana VII	Din 10.—
Dr Pečjak Gregorij, profesor, Ljubljana	Din 25.—
Elsnik Marta, učiteljica, Sv Križ	Din 10.—
Kašič Marija, Kozje	Din 5.—
Kotnik Zinka, poštarica, Selnica ob Dravi	Din 5.—
Dovč Fran, pošta Ježica	Din 6.—
Zupan Anica, Ljubljana	Din 5.—
Strgulec Anica, Srlšček, pošta Begunje	Din 5.—
Holosan Justina, Fužine, pošta Dol	Din 5.—
Uršič Francka, Šutna, pošta Kamnik	Din 10.—
Dovč Cilka, Stožice, pošta Ježica	Din 5.—
Peršin Marjeta, Ljubljana	Din 5.—
Cater Anton, kaplan, Rogaška Slatina	Din 5.—

Skupaj . . . . Din 101.—

Zadnji izkaz 2294.50 Din; skupnt vsota Din 2395.50.

Vigred

LETO X ~ V LJUBLJANI, 1. SEPTEMBRA 1932 ~ ŠTEV. 9

L. L. — K.:

Most.

Postal je za trenutek pred vrati premišljujoč, negotovo je napravil zadnji korak in potem, kakor da je pustil vse črne misli za sabo, se je zravnal in pritisnil na kljuko.

V mali sobici klinike je bilo vse preprosto hladno, belo in tiho. Saj je tako pričakoval, pa vendar ne. Žene namreč ne, ki je sedela ob postelji in se nagibala čeznjo, pa je vendar s trudno kretnjo dvignila glavo in pogledala, ko so se vrata zaprla. V njenih očeh ni bilo začudenega vprašanja, zakaj pride in usta, ob katerih sta se začrtali dve gubi, niso spregovorile ničesar. Le prst je dvignila in ga položila na usta, ter nato pokazala na posteljico.

Tedaj je napravil nerodno in nekoliko v zadregi poklon. Roko, ki ji jo je hotel podati, je prezrla, ker se je zopet nagnila nad posteljo. Pristopil je potihoma, sedel na drugo stran postelje in se zazrl med blazine. Tukaj je ležal njegov otrok, njegov sin, — kako velik je že, pa kako ozka ličeca, ki so bila tedaj, ko je odhajal, še vsa polna, okrogla in cvetoča. Laski so ležali vsi zlati na belini blazine in on jih je mehko pogladil z negotovo roko.

Bolnik se ni premaknil, le mala prsa so se dvigala v kratkem dihanju. Molče sta sedela oba in čakala in čula.

Tihota je objela malo sobo ter napravila stene še bolj bele in hladne, malega bolnika pa še bolj tihega in bledega in mrzlota staršev ter njiju odpor še dvakrat hujši. Ne en pogled enega ni prešel na drugega, le en cilj so imele oči in misli obeh: otroka. To je bilo edino, kar sta imela še skupnega v življenju, edini most, ki ju je še vezal, drugače sta bila ločena, notranje in zunanje.

Njun zakon, ki sta ga sklenila iz same ljubezni, je ločen. Zakaj? Vsak je skušal najti krivde pri drugem in si ni hotel priznati, da je k temu razdoru doprinesel tudi svoj del.

Pri ženi se je to godilo nekoliko nehote. Ko se je otrok rodil, so bile naenkrat njene misli polne skrbi za to mlado bitje, pozabila je nekoliko moža, ki ga je spočetka s preveliko ljubeznijo in dobroto razvadila. Ne da bi ga manj ljubila, ali manj zanj skrbela, ampak ni imela več toliko časa zanj, kakor od začetka in njena ljubeznivost je bila večkrat nekoliko razmišljena in so vse misli hitele k zibelki.

Soprog je bil užaljen. In obadva, ki se nista doslej nikdar sporekla, sta naenkrat navalila drug na drugega s trdimi besedami. Neko nespোরazumljenje in nerazpoloženje, ki je bilo spočetka le na površju in se je izražalo v besedah, ki pa so kmalu postale ostre pšice, ki so hotele zadeti dušo drugega in so jo tudi res zadele.

Prišlo je do tega, da je stvar, ki je bila spočetka samo drobna malenkost, kmalu narasla na veliko. Žena se je odtujevala in njena duša, ki možu ni nikoli ničesar zamolčala, je postala kakor zapečateni knjiga. On pa se ni trudil več, da bi to knjigo odprl.

Sedela sta si nasproti pri skupnih obedih; pripravljala je kakor prej jedi, ki jih je rad jedel, vendar je vedno izbegavala priliko, da bi bila sama ž njim,

ŠOLAJ SE DOMA

Ni ti treba iz službe
ni ti treba bivati v mestu
ni ti treba iti v šolo

IN VENDAR SE NAUČIŠ

vseh trgovskih predmetov
vseh modernih jezikov
vsega združništva

Nimaš lastnega pisalnega stroja

Dopisna trgovska šola
Ljubljana, Pražakova ulica 8.-I.

Ti hitro, za majhen denar in vestno iz prijaznosti
oskrbi natipkanje v poljubni obliki in množini, v poljubnem jeziku vseh poslovnih in zasebnih spisov.

Dopisna trgovska

Pražakova

DTŠ

šola v Ljubljani

ulica št. 8

pošilja tedensko vsa predavanja učencem na dom. Učenci delajo naloge, jih pošiljajo DTŠ, ki jih popravi in vrne, tako da učenci vidijo vse napake, jih ne delajo več in se tako izvežbajo v vseh trg. poslih!

DTŠ priredi od 15. septembra dalje za vse, ki hočejo doseči uspeh, sledeče tečaje:

1. Dvoletna trgovska šola: Poučujejo: strokovnjaki, profesorji.

Zadružni tečaj: 2.

Predmeti. OBVEZNI: Knjigovodstvo, korespondenca, trg. računstvo, trgovinstvo, slovenščina, nemščina, zemljepis, zgodovina, blagoznanstvo, strojepis II., reklama II., trg. in menično pravo. **PROSTI:** Stenografija, lep opis, reklama I., strojepis in vsi moderni jeziki.

Predmeti: Zadružništvo, zadružno pravo, vodstvo kreditnih zadrug, vodstvo pridobitnih zadrug, nauk o trgovini, zadr. knjigovodstvo, slov. dopisovanje (promet), slovenščina, zemljepis.

Kdor zadosti zakon. predpisom, lahko po tem tečaju polaga privatni izpit na državni trgovski šoli. Vsak pa zna vso stvarino te šole, če vesno sodeluje.

Vpisnina: Din 100.—. Učnina: Din 80.— mesečno.
Zadruharji! - Učitelji! - Prosv. delavci! - Gospodarji!
Ta tečaj je za Vas.

Vpisnina: Din 250.— Učnina: Din 190.— mesečno prvo leto. Prosti predmeti: vpisnina Din 35.—, učnina Din 25.— za vsak predmet mesečno.

Pripraviški tečaj: 3.

Predmeti: Knjigovodstvo, dopisje, nauk o trgovini, računstvo, slovenščina, nemščina.

Revnim damo popust, ker hočemo, da vsakdo pride do boljšega kruha.

2 LETI UČENJA — VSE ŽIVLJENJE USPEH!

Vpisnina: Din 130.—. Učnina Din 56.— mesečno.

Ta tečaj je važen za one, ki nimajo dosti časa in ki niso imeli prilike, učiti se trgovskih predmetov. Trgovci, trgovski pomočniki, vajenci vpišite se!

Vse slovarje, papir itd. dajemo ZASTONJ!

URADNE URE: Ob delavnikih od 8 do 12, 2 do 6, ob nedeljah in praznikih od 10 do 11.

Noben študent naj več ne pade!

Starši! Vse instrukcije posamezno ali v skupinah Vam iz prijaznosti oskrbi za Vaše otroke proti mesečnemu honorarju od Din 100.— do Din 200.— za en predmet (3 — 5 ur na teden)

Inštruirajo sami profesorji.

Dopisna trg. šola.

REVNI VELIK POPUST!

**Trgovci !
Privatniki !
Cemu se trudite**

s prevajanjem in koncipiranjem raznih poslovnih spisov ofert, kalkulacij, bilanc?

DTŠ oskrbi iz prijaznosti vse to vestno, diskretno in poceni. Pišite nam!

Osebnostno se vrši redno vpisovanje od 1.-10. IX. ves dan.

V **1** letu lahko konča dvoletni tečaj, kdor ima močno voljo.

V tem slučaju je vpisnina Din 500⁻, učnina mesečno Din 430⁻.

KDOR HOČE, si lahko tudi svobodno izbira predmete, ne da bi vstopil v kak tečaj. Plača: Vpisnina Din 50⁻ in letno Din 330⁻ za vsak predmet. Pri več predmetih znaten popust.

OBRTNIKI

če nimate prilike obiskovati kakega obrtnega tečaja, vpišite se pri nas v **prilagodniški** in navedite, da hočete **obrti del**. Kdor vse takoj plača, dobi znaten popust.

VAŽNO!

(Obveznosti učencev DTS)

Vpisnina je vplačljiva v vsakem slučaju takoj! Kdor se vpiše, **se zaveže za celo leto**; med letom ne more v nobenem slučaju odstopiti.

V vseh obveznostnih zadevah je pristojno sodišče v Ljubljani. Izpolnite spodnjo vpisnico čitljivo in jo pošljite v pismu Dopisni trgovski šoli v Ljubljani.

Vpisnica.

Podpisani(a) pristopam kot učenec(ka) v „Dopisno trg. šolo v Ljubljani“.

Rojen(a) sem (dan, leto) kraj

in sem obiskoval(a) kot svojo zadnjo šolo (razred, ime in kraj šole) leta

V „Dop. trg. šoli“ se želim udeleževati pouka v (točno naznačite tečaj ali predmete s stopnjo)

in sicer po lefnem sistemu.

Pošijite mi položnico, da poravnam odgovarjajočo vpisnino in učnino; slednjo bom — plačeval v 10 mesečnih obrokih — plačal celotno takoj.*)

Poznam svoje obveznosti do „Dopisne trgovske šole v Ljubljani“ ter iste brez-pogojno sprejemam.

193

podpis

(Pri nedoletnih sopolnise oče oz. varuh)

*) Neodgovarjajoče črtaj!

če pa je to nanoslo, je tako skupnost kaj hitro končala. Z ginljivo skrbjo pa je skrbela za otroka. In to, kar bi bil v drugačem razpoloženju razumel kot resnično materinsko ljubezen in tudi tako občutil, prav zaradi tega jo danes sovraži njo in otroka, ker mu je ta vzela, kar je bilo nekoč samo njegovega.

Prve čase je govorila, naj počaka in je razlagala, da je to le prvi čas, ko jo otrok toliko potrebuje, da pa bo kmalu kakor je bilo prej. Potem so bile minute, ko sta oba mislila, da je tako kot je bilo nekdanj in potem v vsakdanjosti sta gledala zopet jasno, vendar se je nespornost vleklo kakor megla skozi vse dni.

Ona je postala nekoliko blede in trudna, on pa tih in suh.

Odhajal je na večer večkrat v družbo, česar prej ni storil in tedaj se je tudi prigodilo, da je spoznal »njo«. Bila je preprosta, neelegantna, ne duhovita, vendar je imela ljubezniv glas in neko materinsko dobroto, ter se je znala živeti v njegove misli. Tako je kmalu vedela več iz njegovega življenja, kot njegova žena doma, ki mu je bila nekdanj najboljši zaupnik in tovariš. To je povzročalo, da se je njegovo nespornost, ki se je s časom že nekoliko izravnilo, doma zopet močnejše pokazalo in tako sta si stala zakonca kmalu sovražna nasproti. V eni izmed takih ur je bilo, ko je ena trda beseda dala drugo in je postala ločitev že gotova stvar. Odšel je brez besede, zadnja nežnost je veljala otroku.

Uredila si je sedaj življenje prav po svojih mislih, izživela se v negovanju otroka in je vršila delo malega gospodinjstva z vso ljubeznijo in veseljem. Tako se ji je tudi posrečilo, da je živela od tega malega, kar ji je pošiljal mesečno brez vsake besede in si je pripravila tudi nekaj malih prihrankov.

Čas pa je hitel. Živela je le za svojega otroka, ter je odklanjala vse, ki so ponujali samotni ženi prijateljstva. Imela je otroka in več ni hotela.

Kaj dela oče, na to je komaj mislila. Le včasih so zašle njene misli nekoliko vse radovedne in s staro ljubeznijo na njegova pota in boječe vprašanje je vstalo v njih. Toda nikogar ni bilo, ki bi ji odgovoril. Vedela je, da je ona druga pri njem, drugega nič. In to je zadostovalo, da je zrastle neprodorna stena med njima.

Deček je rasel v prav posebno veselje in vsa njegova vprašanja, ki so se vedno ponavljala po očetu, je odgovarjala, oziroma se jim izmikala s tem, da je govorila »o dolgem potovanju«. Toda sčasoma so postajala vprašanja vedno pogostejša in trdovratnejša. Večkrat ji je bilo težko, da ni nikoli došlo pismo, ki bi ga bila lahko otroku pokazala. Ob očetovih slikah je preživljal otrok cele dneve z ginljivim spoštovanjem.

Potem je otrok zbolel. Iz malega prehlajenja je prišla pljučnica in ker je zdravnik pričakoval najhujšega, ter je to materi tudi povedal, tedaj je morala v vsem trpljenju, ki jo je hotelo pritisniti k tlom, priznati še to, da ima otrok očeta in, da ima ta pravico otroka še enkrat videti.

— Tako sta sedela ob bolniški postelji in čas je mineval s svinčeno počasnostjo.

Žena je pokrila obraz z rokami in krčevit jok jo je stresal. Kaj in kakšno bo postalo njeno življenje, če ji otrok umrje? Prazno, brez veselja. In kaj hoče oče prav za prav tu? Saj ju je oba takrat sama pustil in se ves čas ni brigal, kako jima je.

Mrzlo čuvstvo sovraštva se je hotelo dvigniti v njej. Pa je videla zopet bledega otroka in vse to, kar je majhnega in nizkotnega doslej bilo v njej, je potihnilo. Ta ura prav zares ni za to, da bi zahtevala obračuna.

Bolnik se je zganil, za kratek čas odprl oči, pogledal v svetlobo, zagledal mater in potem moža poleg nje in oči so vprašale in usteca izpregovorila:

»Oče? Očka?« Smehljaj je šinil preko drobnih ustec, potem je zopet zaprl oči in ležal mirno, apatično, kakor prej.

V ženi je vstalo ljubosumno čuvstvo, možu pa je klonila glava, dasi mu je v duši vstajalo veselje. Prijel je drobno otroško roko in jo nežno pobožal.

Tako so prehajale ure. Zdravnik je prišel, meril temperaturo in se razveselil, da ni več tako visoka.

V sobo pa so kmalu prišle sive sence, mrak je prebarval mrzle bele stene s toplo sivino.

Bolnik se je prestrašeno zbudil. Z boječim pogledom je pogledal oba, ki sta sedela ob postelji, potem pa je zasijal smehljaj zadovoljstva na bledem obrazku: »Mamica, očka!« Kolikor je mogla bolna dušica položiti veselja v te besede, je zazvenelo po bolniški sobi, potem pa je stegnil shujšani ročici. In ko je vsak izmed ob postelji sedečih prijel eno, tedaj se je skušal dvigniti, pa je onemogel padel nazaj. Le očetovo in materino roko je prijel ter jih stisnil na svoje močno utripajoče srce in smehljaj se mu je poglobil okoli ust.

Mehko čuvstvo je vstalo v obeh. Kljub vsej ločitvi ju veže nekaj skupnega, nekaj, kar bo vselej in vedno prepletalo drobne niti med njima: otrok. Pa sta mu vzela dom in starše.

V ženi je vzplamtelo čuvstvo spravljalivosti, nad vsemi težavami in nad vsem hudim je blestelo lepo in jasno solnce spominov, ki je bilo pozlačeno z ljubeznijo in dobroto. Pod vplivom tega čuvstva je nenadoma dvignila roko proti tihemu možu na nasprotni strani. Toplo jo je vzel v svoji obe roki, jo dvignil k ustom in ni vedel drugega v svoji preveliki sreči, kakor kratko, a tako močno besedo: »Odpusti!«

Otrok je to videl. »Očka, mamica!«

Tedaj sta na mehko blazino položila oče in mati poleg otrokove svoji glavi. Nihče ni govoril, vse je bilo tiho in prisrčno in njune misli so zopet stopale po novih skupnih življenjskih potih.

La:

Kaj je storil Slomšek za slovensko ženo.

Slava Slovencev so imenitni možje, kateri ljudem s svojo učenostjo in čednostjo svetijo, kakor zvezde na jasnem nebu.

Slomšek.

Gotovo ponižni, skromni in sveti Slomšek nikoli ni mislil, da bomo Slovenci kdaj prav te njegove besede obrnili nanj. In vendar ne moremo drugače, kakor da zanj in njegovo delo porabimo tudi še druge njegove besede: Hvalimo sloveče možje! — — — Njihova trupla so v miru pokopana in njihovo ime živi od roda do roda. »Njihovo modrost naj ljudstva pripovedujejo in slavo njihov naj srenja oznanjuje«. Že sveto pimo tako opominja. Naša dolžnost je, da jih slavimo in poveljučujemo njihov blaženi spomin. To je edino plačilo za trud in edino povračilo za dolgo vrsto velihik dobrot, ki so nam jih izkazali. Iz spomina na svoje slavne prednike pa zajemamo moč in vztrajnost tudi v sedanjosti. »Povzdigovati njihov dela in zasluge nam je prav toliko dolžnost, kakor njihov zglede posnemati. Kdor svojih slavnih prednikov ne časti, njihov naslednik biti vreden ni.« Vse te Slomškove besede po vsej pravici obračamo nanj, zlasti v teh dneh, ko se spominjamo sedemdesetletnice njegove smrti.

Slomšek je bil svojemu slovenskemu narodu zvesti prijatelj, modri učnik, preblagi dobrotnik in ljubeči oče. Če opazujemo njegovo življenje, nas morajo prevzeti njegove prelepe čednosti. Slomšek je vzor svetega krščanskega življenja. Mladenci najdejo v njegovi mladosti zgled za neomadeževano obnašanje. Možem sveti, kakor jasno solnce njegova resnoba in marljivost. Za nas žene in dekleta pa je še posebno važno, da pogledamo in se prepričamo, kaj in koliko je storil Slomšek za slovensko ženo.

Ob Slomškovi zibelki je stala Slovenija z zakritim, tužnim in solznim obrazom. Tujec ji je gospodaril, tuja beseda je izpodrivala domačo govorico. Kar je bilo domačega, ni več veljalo, tuje pa se je bohotno šopirilo povsod. Kmalu pa se je začelo veselo, upapolno gibanje. Lepo število navdušenih mož je začelo orati ledino. Pričeli so izhajati časopisi, poučne knjige so prihajale na svetlo. Narod se je zbujal, zadobil je samozavest in up v boljšo bodočnost, kar je glavni pogoj za narodovo življenje in njegov napredek: Ljudstvo mora samo sebe spoznati, vedeti mora za svoje moči, prepričano mora biti, da je zmožno živeti in se razvijati.

Če pa je bilo ob prvih letih Slomškovega življenja za ves narod še tako žalostno, kako šele za ženstvo, za katero se tedaj prav res ni nihče brigal. Res je, da se je že Vodnik in njegov krog začel obračati tudi do slovenske žene, ter jim je Vodnik celo napisal »Kuharske bukve« in jim v svojih kalendarjih dajal marsikatero gospodinjске nauke. Vendar je bila tedanja vzgoja ženske mladine zelo pomanjkljiva, saj so bili še celo moški nepismeni, med ženskami pa sploh jako redke, ki bi bile znale brati in pisati. Zato pa je bilo njih mesto pri gospodinjstvu in drugem domačem delu, četudi jih niso smatrali za kako manjvredno bitje, kakor v prejšnjih časih. Res nam dokazujejo narodne pesmi, kako v njih žena vprav odlično nastopa kot mati, zaročenka, sestra in kako se tudi žensko delo upošteva tam. Vendar je v tistih časih manjkalo ženstvu najpotrebnejšega, t. j. izobrazbe. Komaj sta zatisnila oči tedanja ljudska voditelja Cojz in Vodnik, že so nastopili novi z novim delom za prebujanje narodne prosvete. Pa tudi v tej dobi še žena ni bila toliko izobrazena in ne toliko zrela, da bi mogla zavzeti kako važno vlogo, četudi je Prešeren v svojih pesmih marsikatero posvetil ženi. Toda Prešeren je bil takrat ljudstvu še neumeven in le malo poznan. Vsem širokim plastem Slovencev in tudi ženstvu je bilo treba narodnega prebujenja.

Slomšek je bil prvi, ki je začel skrbeti za prve začetke ženske izobrazbe, kajti šele izobrazba da narodno zavest. Kot kaplan že in vsa leta pozneje je skrbel za vzgojo in pouk slovenskih deklet prav tako kakor za vzgojo in pouk slovenskih fantov. Ker tedaj še ni bilo mnogo šol, pa jih tudi niso radi uporabljali, je ustanavljal nedeljske šole in tudi sam učil v njih. Torej ni deloval samo v cerkvi pri pridigah, ampak je hotel na ljudstvo vzgojno in poučno vplivati tudi v teh šolah. Nikoli pa ni zanemarjal ženske mladine, ampak se je zanjo zavzemal z vsem srcem. Njegova živa beseda pa ni mogla doseči vseh, zato si je izbral dalekosežnejše sredstvo. Spisal je celo vrsto knjig, člankov, navodil in pesmi, ki se nanašajo prav na dekleta in ženo.

Letos je najbrž sto let, kar je izšla prvič prelepa knjiga »Krščansko devišstvo« na 400 straneh, ki jo je Slomšek spisal kot spiritual v Celovcu. Do njegove smrti je ta knjiga doživela sedem izdaj in leta 1894 jo je Mohorjeva družba izdala v zadnji izdaji. Prepričana sem, da jo vsaka izmed nas pozna, saj jo ima gotovo vsaka slovenska hiša. Vendar si jo oglejmo nekoliko bliže! Je molitvenik z lepimi nauki in zgledi za dekleta. Obsega tri dele: 1. Potrebni nauki za dekleta, kakor: deviška čast in imenitnost, devet najhujših sovražnikov in sovražnic devišstva, deset prijateljev in prijateljic devišstva itd. 2. Zgled., 52 svetnic deviškega stanu, posebnih prijateljic ženske mladine za vsak teden po ena za premišljevanje in posnemanje. 3. Molitve za domačo in cerkveno

rabo. V uvodu pisatelj pravi: »Kdor ljubi časno srečo in večno zveličanje, naj brani kar more, da nam zapeljivost ljube mladine pomorila ne bo. Kakor velika povodenj se razliva nečistost čez vse stanove. Ako mladosti ne obvarujemo pred tem potopom, potopili se bodo z njo tudi srečni časi. Pričujoče bukvice krščanskega devišstva, čeravno male, naj vsaj nekoliko pomagajo zajeziti sovražne nečistosti deroči potok, ki mladini jemlje časno in večno srečo. Le nekoliko kratkih naukov je za deklice, pa za dobre poštene duše dovolj, ki ubogajo rade. Trdovratnih se ne prime tudi dolga pridiga ne. Ljube deklice, zdaj je še vašega življenja vesela pomlad ali vigrad. Zdaj so dnevi vaše sreče, ako živite lepo čisto in pošteno. Hitro bo prišlo vroče poletje, potem hladna jesen težavne starosti, zadnjič pa tiha zima vaše smrti. Truplo bo počivalo v hladni zemlji, duša pa uživala, kar si boste zaslužile od svojih mladih let. Kar sejete zdaj, boste žele nekdanj. Mislite na svojega Stvarnika v dneh svoje mladosti, preden pridejo leta, o katerih porečete, da vam ne dopadejo.«

Druga knjiga za ženstvo je izšla leta 1835. »Posebni nauki in molitve za žensko mladost.« Vsi ti nauki so vzeti iz življenja in so zato resnične vrednosti. Vsi pa kažejo, kako dobro je Slomšek razumel mlado žensko dušo; vsu ubogo in neveščo, ki ji je hotel biti varuh, svetovalec in vodnik. Kar nas je starejših, se gotovo spominjamo izza otroških let marsikaterega materinega nauka, ki ga pa, prebirajoč to knjigo, srečamo tu, znamenje, koliko dobrega je storila za vzgojo v tistih časih, ko so bile naše stare matere glede vzgojnega čtiva tako na slabem.

V tem času, t. j. v letih, ko je bil spiritual v celovškem semenišču, je izdal še več lepih zabavnih in poučnih knjig, kakor: »Prijetne pripovedke za otroke«, »Kratkočasne pravljice, otrokom v poučenje«, »Sedem novih pripovedek za otroke«, »Martin, mladi puščavnik«, »Dober dar za mlade ljudi«, »Dve lepi reči za otroke«. Same knjige, ki so se ljudstvu takoj močno prikupile. In jih je čitala vsa vas, vsa soseska, kjer si jih je kdo nabavil. Že iz naslova pa vidimo, da se je Slomšek posebno oziral na mladino, saj njej je bil največji prijatelj.

Ker takrat še ni bilo nobenega katoliškega sv. pisma v slovenskem jeziku in ne razlage svetih evangelijev, je izdal leta 1835 »Hrano evangeljskih naukov«. To je obširno delo v treh delih. V predgovoru pravi: »Kakor je potreben za telo vsakdanji kruh. ravno tako je potrebna za dušo božja beseda. Dušni živež je Jezusov nauk, zakaj On ima besedo večnega življenja. Šest dni sploh za hrano svojega trupla skrbimo in zelo malo nam je duša na skrbi. Sedmi dan pa moramo posebno svoji duši za hrano skrbeti, moliti in božje nauke pridno poslušati. Dolžnost je vsakega kristjana službo božjo obiskovati, ne le samo sv. maše, ampak tudi, če je le mogoče, vsaj enkrat vsako nedeljo božjo besedo poslušati. Pogosto se pa pri kmetih zgodi, da ni mogoče iti v cerkev božjo besedo poslušat. Hud in dolg pot, slabo vreme, posebno pozimi, starost ali bolezen brani službo božjo obiskati. Kdor tedaj v cerkev ne more, naj vzame ob času župnijskega opravila rožni venec ali mašne bukvice v roke in moli. Kadar iz cerkve pridejo, jih povprašaj, kaj so slišali v pridigi. Ako pa ne vedo dovolj povedati, vzemi »Hrano evangeljskih naukov« v roke, čitaj sam, ali daj drugim, čitati, kar je ravno to nedeljo ali zapovedani praznik zapisano.« Na podlagi odlomka iz evangelija vsake nedelje je izdelana pridiga v zelo lepi in dovršeni obliki. To zelo dragoceno knjigo so zlasti uporabljali v oddaljenih kmetijskih hišah, kajti že vsaka hiša je imela koga, ki je znal brati, saj so si ob Slomškovem tako vsestranskem vplivu vsi zaželeli šolske izobrazbe zlasti še zato, da so jim bile njegove knjige dostopne.

Leta 1842 je izdal prevod »Filoteja sv. Frančiška Saleskega.« Sicer Slomšek sam ni te knjige prevedel, ampak jo le popravil in izdal. Četudi ni na-

menjena izključno ženstvu, vendar je znano, da so se je oklenile v prvi vrsti pobožne žene.

Leta 1842 je izdal »Apostolska hrana«, ki je po vsebini dozdevno zelo podobna »Hrani evangeljskih naukov«. Spada med najboljša njegova dela. Na podlagi berila ob nedeljah in praznikih podaje lepe nauke v krasno sestavljenih govorih, ki so zloženi vedno pravilno: iz uvoda, razprave in sklepa. Že kot kaplan namreč in pozneje kot župnik, se je z vso vnemo pripravljaj na vsako pridigo. In to vedno pismeno; sad tega svojega truda pa je ponudil potem v knjigi vsem, ki so ga hoteli sprejeti. Ne moremo sicer trditi, da so bile to v prvi vrsti ženske; vendar je umevno, da se je mati, ki je zaradi oddaljene cerkve nujno morala ostati doma pri bolnem dojenčku, kaj rada zatekla k temu dvema knjigama, ki sta ji bili najlepše nadomestilo službe božje v cerkvi. Zelo posrečena je razlaga in sočni ter iz življenja vzeti so vsi primeri in prav zato tudi tako v živo zadenejo. Svežost, s katero Slomšek zagrabi tako mnogo-tera vprašanja, je tako domača in prikuljiva, obenem pa tako močna, da zaradi svoje pristnosti lahko prestopi tudi današnjo kritiko. (Dalje prihodnjic.)

Beloglavec-Kranjc Draga:

Večerni pozdrav.

*Ko zarja gorí za planino,
ko nebesni svod se zlatí
in v jasne pokojne višave
večerni »Ave« doní,
ko lije neskončnost v dušo
do najsvetejših globin,
ko vsem vse srce odpušča,
i tebi zakličem v spomin:
»Odpuščam, ker Oče odpušča
nam naše velike dolgé.
Tisoč te misli pozdravlja,
in vsaka — molitev je lé.«*

Zlate misli iz Slomškovih del.

1. Mrtvi nas živeti učijo.
2. Otrok prava sreča so bogaboječi starši, pa tudi staršev največja čast so pobožni, dobro vzgojeni otroci.
3. Za mladino je bolje, biti brez denarja, kakor pa brez vladarja.
4. Nedolžne opravičuj, dolžne izgovarjaj, kar je prav, ali pa molči.
5. Sestra prave krščanske ljubezni je prijaznost.
6. Človeku najslajše diši, kar z lastnimi rokami pridela.
7. Ni nobena prava modrost, se svoje stare trme držati, ampak ose prav preudariti in se boljšega prijeti.
8. Žadovoljnost je polovica življenja.
9. Svet se po samih šolah ne poboljša, ako starši doma pravega dna ne položijo.
10. Učenost brez čednosti je cvet brez sadja.
11. Mlad berač bo star tat.
12. Govori malo, pa tisto dobro, tako bo tebi čast.
13. Se trikrat preseliti, je enkrat pogoreti.

14. Več ko zna, več velja, naj bo gospod ali kmet.
15. Učenost in dobrotljivost so le kresnice, ako prave vere, trdnega upanja in krščanske ljubezni pri ljudeh ni.
16. Prvo seme poučenja staršev najgloblje pade, najdalje ostane in najlepši sad obrodi.
17. Ljubezen je močnejša ko smrt.
18. Kmetov prevzetija je prave sreče podrtija.
19. Večje težave, lepše plačilo.
20. Kaj pomaga še toliko čedna lupina, ako jedro dobro ni.
21. Svobodi je varuške treba, da se ne pobije; njej je varuška modrost, varuh pa strah božji.
22. Zdravje duše in telesa sta si najbližja soseda, kajti pod eno streho prebivata.
23. Mehkužno izrejeni otroci so puhli repi podobni, vse svoje žive dni rahli, sebi in svojim ljudem velika nadloga.
24. Tuja reja otrok je mačehina odgoja; ako otroci prve šole doma ne najdejo, ostanejo vse svoje žive dni kilav sad.
25. Prebrisana glava, pa pridne roke so boljše bogastvo, ko zlate gore.
26. Kdor jezik ljudi zna, tudi njih srca ima, je pri njih kakor doma.
27. Če hočeš mir, pripravljaj se na prepir.
28. Lepo je srce, ki se z veselimi veseli in z žalostnimi žaluje.
29. Moder mož se še le oženi, kadar ima ženkico in dečico s čim rediti.
30. Mož mora biti srečnega zakona glava, žena pa srce.
31. Hočeš veselo in srečno živeti, uči se potrpeti.
32. Več ko je kuharic, manj je dobrih potic.
33. Dež za solncem mora biti, za veseljem žalost priti.
34. Naj bo hiša še toliko srečna, neprenehoma ji solnce ne sije.
35. Mladine najlepša lepota je ta: nedolžnost, ponižnost in zlahtnost srca.
36. Gosta selitev pa redka molitev ni kaj prida.
37. Tam, kjer glad mori lenuha, najde pridni dosti kruha.
38. Časi so ravno taki, kakršni so ljudje.
39. Ne zavrzti starih prijateljev, ker ne veš, kakšni bodo tvoji novi.
40. Zapravljivec in tat sta si brata.
41. Obeh oči nikoli ne zatisni.
42. Le iz zvestobe raste blagor.
43. Brez Boga ni sreče doma.
44. Bog ena vrata zapira, pa sto drugih odpira.
45. Več ko je gostilnic, več je uboštva, več ko plesa, več bo joka.
46. Kdor za prihodnje dni ne skrbi, življenja vreden ni.
47. Za rana začne žgati, komur je kopriva mati.
48. Ni noben zlahtni kamen toliko vreden, kakor čisto, deviško srce.
49. Vse drugo lahko izgubiš, le tega, kar znaš in dobrega veš, ti nihče ne more vzeti.
50. Pametni otroci so staršev največje bogastvo.
51. Dekle, ki se ob nedeljah in praznikih po krčmah potika, se ponuja hudobiji v službo.
52. Grd, da ni gršega je pijanec, ali sedemkrat grša je pijanka.
53. Dolgo znanje prinese slab zakon, ali pa nobenega ne.

54. Bogaboječa hči in modra žena se ne plačata z zlatom ali srebrom.

55. Ni srečen, kdor veliko ima, ampak srečen je, kdor malo potrebuje.

56. Kdor rad bolnikom streže, si rajski venec veže.

57. Boga se bati, greha se varovati, pa dobro storiti, je zadosti modrosti za časno srečo in večno zveličanje.

58. Kriva vzgoja otrok je slabih časov mati.

59. Razuzdani otroci so staršev počasna, pa gotova smrt.

60. Kdor se na Boga zanese, njemu ne izpodnese.

61. Kjer nobene postave ni, tam veljajo same pesti.

62. Ves svet je šola modrosti, zgodbe sveta so najboljša knjiga življenja.

63. Kakor mrtvaških zvonov glas, bo izginil naš spomin.

64. Malo je človeško srce, pa neizmerne so njegove želje.

65. Hočeš druge vneti, moraš sam goreti.

66. Tudi beseda človeka ubije.

67. Greh sovraži, a grešnika ljubi!

68. Popravljati vse svoje žive dni, ne bodi te sram!

69. Ne trudi se vsem ljudem dopasti, da sebe in drugih ne ukaniš!

70. Zvestoba v svojem stanu je mati časne in večne sreče.

Peleasa:

Poslanstvo današnje žene v človeške družbi.

Vprašanje, če naj se žene udeležujejo v javnem življenju, je istovetno z vprašanjem, če sme žena živeti človeško življenje, če sme pogledati preko ozkega kroga družinske intimnosti v drugo življenje, ki je le razširjenje prvega, a ima vreden, često odločilen vpliv na usodo celega doma.

Kakorkoli premotrivamo to vprašanje, moramo priznati, da žena ne sme in ne more več ostati tuja javnemu življenju. Četudi se še danes ni povsem jasno razgledala v širokih družabnih krogih, jo moramo vsaj pripravljati za ta nova spoznavanja. Kam pa naj krene, kakšnih lastnosti ji je treba, da se bo njeno javno življenje srečno izkazalo?

Zeni je predvsem treba moči. Vsa velika moč pa je v ženi sami. Le dvigniti jo je treba, le dvigniti in uspešno porabiti . . . .

Druga značilna poteza ženskega javnega življenja je dobrotljivost. Sočutje s človeško bedo, ljubezen do revežev in do malih, želja in hrepenenje pripravljati drugim veselje in skrbeti za siromake, so sami lepi naslovi zares materskega značaja. Sleherna žena je pa že po naravi vsa prežeta teh čednosti, tako važnih, tako nujno potrebnih v socialnem življenju. Če hočemo sladiti trpkost življenja, ki mori človeštvo, če hočemo najti izhod krizi in socialni bedi, o katerih se toliko govori in piše, je nujno, da se žensko srce pridruži moškemu pogledu, neutrudno išče novih sredstev in potov, katera naj peljejo v rešitev. Ne rečem, da je žena možu inferiorna* po razumu, gotovo pa ima za žilico večje srce. In če bomo razširili njen delokrog, bomo podaljšali žarke njenega srca in spoznali, da je edino le v ženi tista sila, ki spravi v tresenje vse strune, iz katerih zveni človeško trpljenje. Šele tedaj bomo doživeli čudo njene požrtvovalnosti, ki pozablja lastno bol in leči rane,

* manjvredna

katere postajajo z dneva v dan globlje in nevarnejše na telesu neznatnega slehernika in na drevesu široke družbe.

Koliko in kako pazljivo razmišljajo moški o miru, a vendar dostikrat le s hladnim srcem in brez močne volje.

Žena je bila junakinja miru. Katarina Sijenska in Ivana d'Arc to potrjujeta. Žena hoče miru! Po miru pa ne teži iz plašljivosti ali morda iz želje po žrtvovanju lastne časti. Žena hoče tistega miru, h kateremu vodijo pravost, pravičnost, zavest človeškega dostojanstva in nadnaravne vrednosti življenja. Življenje pa daje žena. Njej, ki rodi življenje, ki ustvarja in ljubi, so seveda nasprotni vsi tisti, ki življenje uničujejo in skrunijo. Žena pa je nagnjena k redu in soglasju, ona stremi za tem, da odpravi vse tisto, kar povzroča nered, nesoglasje in kar tako neusmiljeno razkraja človeštvo.

Ženi je treba v javnem življenju tudi modrosti. Mislim, da smo že preživeli dobo, v kateri je veljalo mnenje, da ženi manjka odločnosti, zrelosti in razsodnosti. Neštetokrat se je pokazalo nasprotno. Nič ni bolj koristnega za mislečega človeka kot kritika velike, odlične žene. Žena mu predstavlja osebe in stvari v pravih odnošajih s krajem in časom, zakaj žena je konkretna. To lastnost srečujemo pri ženi tako pogosto, kot jo pogrešamo pri moških. Napoleon je bil v tem oziru žena. Z moško energijo je previdno izbiral kraje, na katere je polagal svojo železno roko. In veliki Bonaparte je znal vladati kot nihče na svetu.

Kdor torej malo premisli, mora priti do zaključka, da vladanje človeštva s samim moškim sodelovanjem more pomeniti le inferiornost civilizacije. Ker žena predstavlja polovico človeštva, ker ima kot mož pravico do življenja in razvoja, do iskanja sreče in osrečevanja, ji vsaka druga pravica ne more biti le pravica tiste bodočnosti, v kateri se bo moško nadvladje uklonilo ženskim zahtevam. Poglejmo zgodovino! Krščanstvo n. pr. ni bilo nikdar nasprotno ženski volilni pravici. Nasprotno! Cerkev ji jo je vedno priznavala v največji meri. Ko so v srednjem veku tudi ženam pripuščali politične in upravne posle, ni temu Cerkev prav nič nasprotovala. Danes pa mnogi mislijo, da žena ne more vladati v državi, ker je v družini podvržena možu. To se pravi z drugimi besedami: »Žena ne more biti istočasno podvržena manjšemu in vladati v večjem.« Če naj bi žena res bila podvržena možu, bo še vedno preko doma izpolnjevala svoje dolžnosti v javnem življenju, kjer bo branila predvsem družino. Če bo imela sina... duhovnika ali državnika, ga bo spoštovala kot takega; državnik, duhovnik pa dolguje spoštovanje svoji materi, to se pravi, da bo žena tudi v javnem življenju razpolagala z vsem, ker razpolaga z domom, odkoder vse izhaja, kamor se vse izteka. Dom bo izhodišče njenega mišljenja, ognjišče njenega srca. Dom in domovina si bosta ženo ali delila, ali pa bo ona v domu našla skrivnost svojega vpliva. Čakajoča trenutka, ko bo stopila pred volilno skrinjico, v narodno skupščino itd., naj daje družbi koristnih članov in s tem pripravlja boljša tla za lepšo bodočnost. Tako naj daje prvo rast socialnemu življenju s tistim življenjem, ki se začinja pod njenim srcem in se tam bogati in ogreva, da bo žarelo in plamtelo nekoč v človeški družbi.

Žena se torej ne bo odtegovala javnemu življenju, četudi zaenkrat samo prisluškuje skrivnostnim besedam resnice v javnosti. Domačnost, vsa topla in ljubka, naj le še ogreva njeno dušo, ker to prav nič ne moti vsega tistega, kar je bodočnost namenila ženskemu javnemu delu. Naj se zanima, naj govori, naj piše in podpira tiste, ki orjejo na polju, ki je dan za dnem razsežnejše za nje in za njo. Kratko! Žena naj vstane k skupni nalogi in ne bo ji manjkalo dela! Ponujalo se ji bo ob vsakem koraku. Če je krščanska, bo ustvarila veliko dobrodelno silo med nami. Podvojila bo človeški napor.

Svojo milo, četudi izdelano roko bo polagala na rane tiste družbe, katero še razkrajaja njen lastni napredek. Postala bo krmar na ladji človeštva, ker bo ranjeni in vznemirjeni družbi prinašala Boga v vseh čudežih, v katerih se nam razodeva ... v Dobrotljivosti, Luči, Lepoti in Ljubezni ...

Venceslav Winkler:

Predjesenska.

*Svetel gozd, zeleno drevje, bela cesta.
Pravijo, da ni težko živeti.
Na rjavini dobrih polj
bela srajca. Zraven nje se rdeča ruta sveti.
Starka gre po poti s sklenjenimi rokami.
V zraku, kakor da ves dan poldan zvoči.*

*Bel oblak se je utrgal nad goro,
ki se mu za soncem
kot za materjo mudi.*

*Gledam? Kam?
Bel oblak se ne ustavi.
Kot otrok bi rad razpel roke in šel za njim.*

Matko Krevh:

Pastir.

Novela.

(Nadaljevanje.)

»Nič ne de, kar zajemite!«

Pridno so zajemali iz sklede in poznalo se jim je, da so lačni, čeprav sta se Joža in Tonč izgovarjala in zatrjevala, da nista lačna. Gospodinja jim je prinesla še kave, kar je naša znanca spravilo v dobro voljo. Družina se je zbrala okrog mize in prisluškovala pogovorom. Lipe je vzel citre ter poskušal brenkati. Mogoče bi se mu bilo posrečilo, ako ga ne bi bil Nace dražil s svojim dolgim jezikom, kakor je trdil Lipe. Nandek, drugi Pogačnikov sin, je sedel poleg očeta z licem naslonjen v drobne dlani ter gledal zdaj očeta zdaj Joža. Še spomnil se ni na šolsko torbo, ki je visela na klinu pri peči vsa zapuščena in zanemarjena. V njej je dremalo troje oglodanih knjig z zevajočimi platnicami in začečkanimi listi. Na prvi strani računice je stal silno okorni napis: »Nande Rožič, drugi razred.« — Ta Nande poredni! Prav nič se ni učil. Vse drugo ga je bolj mikalo, le knjige ni mogel videti, pravo nasprotje z bratom Pavletom. Očetu je vedno ugajal Nandetov značaj, pa tega ni smel razodeti ženi, ki se je hudovala nad sinčkom radi nemarnosti pri šolskih stvarih. Poleg tega ji je Nande često nagajal, česar mirni Pavle nikdar ni storil v deški dobi.

Pogačnik je pravkar pravil o sejmu pri Sv. Ivanu, kjer je kupil par volov prav poceni, kar se je oglasil Krančej nad domom s svojim krepkim lajanjem ter naznanil, da sta s pastirjem doma.

»Pavle je prišel,« je rekel Nandek polglasno očetu. Tonč se je nemirno zganil na stolu, ter ujel Jožetov pogled.

Medtem je prinesla dekla večerjo za družino. Med vrati je srečala Pavleta, ki je v istem trenutku stopil v sobo.

»Dober večer vsem skupaj,« je pozdravil ter pregledal z enim pogledom pričujoče. Pastirsko torbo je obesil na klin, poveznil nanj klobuk in si pogladil lase.

»Danes si pa dolgo pasel,« ga je ogovoril oče.

»Ni bilo vroče, zato so se ovce rade pasle. Doma pa itak nimam opravka.«

»No ja, da si jih le napasel. Malo je paše, gošča preveč sili v zrak.«

»Kakor jelšje raste,« je dejal Joža. »Živina kmalu ne bo imela kaj ugrizniti.« Tonč pa si je medtem ogledal Pavleta od nog do glave ter moral priznati, da je ta pastir nevaren tekmeč. Le mirnemu, skoraj hladnemu obrazu se je čudil. Pogledal mu je v oči, pa zbežan umaknil svoj pogled pred hladnim pogledom Pavletovim.

»Sam vrag je v njem,« si je mislil ter ježno stisnil pest. Pavle je šepnil Nacetu nekaj na uho ter odšel v svojo sobo na zgornji strani poslopja.

»Počakaj na večerjo!« je rekel za njim oče.

»Nace bo sporočil, naj prinesejo mati večerjo v sobo.«

Družina je posedla okrog mize, Lipe je molil naprej, nato so sedli in ropotaje z žlicami zajeli iz velike sklede. Vsak je molčal ter poslušal pogovor med gostoma in gospodarjem.

Prvo skledo so kmalu izpraznili, za njo drugo in Lipe je napravil zopet križ ter pričel moliti rožni venec z zategnjenim glasom. Nandek je že med molitvijo zadremal, Nacetu se je zdehalo in Lipe se je celo dvakrat zmotil. Po molitvi je pospravila dekla mizo, jo pobrisala z veliko cunjjo in odnesla sklede v kuhinjo, kjer je pričela pomivati. Gospodinja je spravila Nandka v posteljo. Lipe in Nace sta še nekoliko poslušala, nato pa odšla. Lipe v kuhinjo, da si nažge pipico, Nace pa na gorico pod oreh. Ura je kazala že deset, ko sta se vzdignila gosta. Gospodar ju je pospremil pred hišo, tam so še nekoliko govorili o vremenu in žetvi, na kar sta se gosta poslovila od Pogačnika ter odšla po cesti mimo oreha.

»Zdaj pa le urno Tonč! Daleč je še do doma!«

»Ti, ali se bo vdal ta pastir, kaj misliš?«

»Hm, če se ne bo z lepa umaknil, pa ga ob priliki streseš za vrat, dela ne boš imel veliko z njim.«

»Nekoliko ga prestrašim.«

Več Nace pod orehom ni slišal. Tončeva groznja ga je prestrašila; misli so mu rojile po glavi. »Kaj sem jima naredil, da mi grozita? Mogoče sta imela v mislih Pavleta? Hm, bo menda tako. Pavle pride pogosteje z njima v dotiko, ker pase na planini. Čakaj, pobaram ga, on bo že vedel kako in kaj.«

Stopinje odhajalcev so že utihnile, zato se je Nace brez skrbi vzdignil ter odšel k hiši. V družinski sobi ni bilo več luči, le iz Pavletove sobe je še prihajala in razsvetljevala dvorišče v dolgih pramenih.

Nace je tiho vstopil in se približal Pavletu, slonečemu na postelji. Poleg njega je slonela mati ter mu gladila lase. Pogovarjala sta se tiho, z ljubeznijo in nežnostjo o zdravju in sreči. O, dobro materino srce, ki ne miruješ preden ne potolažiš svojega otroka in ga ne navdaš z novim upanjem! Ti ga bodriš na potu k cilju in sreči, ti ne prenehaš biti zanj, dokler se ne spočiješ v grobu!

Nace je moral zakašljati, da je opozoril Pavleta na svojo pričujočnost.

»Kaj pa bi ti rad?« ga je nagovorila gospodinja.

»S Pavletom bi rad govoril.«

»Zakaj neki nocoj, saj imaš jutri priložnost?«

»Moram nocoj; bom itak kmalu opravil.«

»Pa naj bo! Lahko noč, Pavle! Sladko spi!«

»Lahko noč, mati!«

Mati je odšla v kuhinjo. Nace pa je sedel na stol poleg postelje in začel šepetaje govoriti:

»Veš, pod orehom sem ležal in se hladil, kar zaslišim stopinje. Prihajala sta Joža in Podlesnikov Tonč. Prišla sta prav do mene, nobeden me ni zapazil in eden je rekel, zdi se mi, da je bil Joža: stresi ga ob priliki za vrat, dela ne boš imel ž njim, — drugi pa je pristavil, mislim da Tonč: nekoliko ga prestrašim. Veš, zbal sem se, ker sem v začetku mislil, da sta mislila mene.«

»Čemu bi grozila tebi, saj nisi ničesar zakrivil. Kar pomiri se, pa pojdi spat!«

»Bom šel takoj, le mislil sem, da sta ona dva mogoče tebi grozila, ker si ti — ker si ti tudi pastir kakor jaz in paseš na planini blizu Gabra. Hudo sta grozila, jaz ne lažem.«

»Rekel si, da me hoče eden prestrašiti...«

»Da, dobro sem slišal! Ne hodi jima na pot!«

»Hvaležen sem ti za svarilo. Za plačilo dobiš v nedeljo nov nož, starega si menda zgubil.«

»Pri našem mlinu sem ga zgubil, tako se je skrnil, da mi vse copranje ni pomagalo pri iskanju, ga pač ni nikjer. Lahko noč, Pavle! Dobro spi!«

»Lahko noč! Še luč pihni!« Nace je nabral usta in v enem pihljaju upihnil luč, z rokami tipajoč pa je iskal izhoda.

»No šenta, pa še vrat ne najdem,« je godrnjal sam pri sebi ter kmalu zapustil sobo in odšel spat na hlev. V sobi je postalo tiho, le šum vode onkraj hiše je motil nočno tišino.

Pavle ni mogel zaspati. Mračne misli so mu rojile v neredu po glavi ter ustvarjale rajrazličnejše slike. Videl je Tonča grozečega z veliko pestjo. Zdaj zdaj udari, a Franica zabrani udarec...

»Šment,« je godrnjal Pavle in se obrnil k steni. »Kaj vse vedo ljudje! Še sanjalo se mi ni o kaki ljubezni do Franice. Pa me že dolže, da lazim za deklinami. Ha, groze mi! Bomo videli. Sem še zdrav in moči mi ne manjka, da se ubranim napadalcev. Kaj mi mari vse to!« Zatisnil je oči in kmalu je priplaval spanec na lahkih krilih in zazibal Pavleta v prijetne sanje.

(Dalje prihodnjič.)

Venceslav Winkler:

Pojoča dekleta.

*Šop klasja, šop rož in večer,
kakor topla, zamišljena steza do doma.
Skoraj ni čuti korakov in treba je tiho zapeti,
da človek sam vase ne ugasne.
Steza, križpotje, križpotje in njive.
Morda kdo drugi čez uro tod mimo priroma.*

*Treba bo vendar zapeti. Tisto prečudno:
kako je na oknu cvetelo, cvetelo
do sedmega leta, do osmega pol,
potem je umrlo v treh žalostnih dneh
in ni nikoli zagorel cvet nov.
Pesem je stara. Zdaj so križpotja čez polje izpeljana,
Steza se lomi, krivenči in išče izgubljeno smer.
Tri dni gorijo na oknu spomini,
tri dni, potem se priplazi s prikritim smehljam večer.*

*Šop klasja, šop rož in zamišljena steza do doma.
Sonce je v jasno umrlo. Nocoj bodo zvezde za luči
in bodo vsa noč se smehljale.
Morda kaj lepega mimo zagrnenih oken priroma — — —*

O pomenu Kolodvorskega misijona.

(Govorila na sestanku sodelavk Kolodvorskega misijona v Ljubljani, dne 20. junija 1932.)
(Konec.)

Le redkokdaj taka nesrečnica zopet vidi svojo domovino in svoje starše. Kdo naj bi jo bil tudi pravočasno opozoril na plezeče se zločince, ki so ji uničili življenje? Mati? Morda je že zdavnaj v grobu ali pa je bila nevesča. Zakon in pravica tudi kmalu odpovesta, ker so čuvaji zakonov in branitelji pravic večkrat sami v zvezi s takimi zločinci. In prav Antwerpen, Amsterdam in pa London slove na tej obrti.

Seve imata tudi Anglija in Nizozemska izvrstno organizacijo Kolodv. misijona. Ti dve državi, pa tudi Belgija in Francija, pošiljajo ljudi v svoje kolonije in jih tam zopet sprejemajo. Zbirališča so navadno morska pristanišča ali pa glavna mesta. V Londonu samem obstoja v vsakem okraju več pisarn in zavetišč. Naj navedem le eno tako pisarno, ki je nudila preteklo leto 5775 potujočim ženam pomoč. V Southamptonu, pristanišču niže Londona, je nudila pomoč ena sama pisarna pri odhodu parnikov 613 ženskam, pri dohodu parnikov pa 428. V Liverpoolu n. pr. se je Kol. misijon svojčas bavil samo s potujočimi ženami, danes pa daje pomoč tudi potujočim bolnikom, predvsem umobolnim in pa izseljencem. V Londonu obstojajo posebne sekcije Kol. misijona, za tiste, ki potujejo z avtobusi. Anglija je prva država, ki je to že uvedla.

Nemčija in Avstrija nič ne zaostajata za Švico in Anglijo. Morda ne bo preveč če omenim, da sem že kot otrok slišala o Kol. misijonu in vendar ga moje rojstno mesto še danes nima. Zivele pa so že tedaj plemenite gospe, ki so po naših krajih posvečale svoj čas in srce ženi v našem smislu. Lanske jeseni umrla gospa L. R., blaga dobrotnica ženske mladine, je nam, deklicam v šoli, mnogo govorila o Kolodvorskem misijonu in vem, da je v tej smeri tudi delovala.

Španija pa po mojem mnenju nima Kol. misijona; vsaj videla in slišala tam nisem ničesar.

Velika in plemenita je naša naloga. Ščititi moramo našo ženo, predvsem našo žensko mladino — tisto ženo, da rabim samo en izraz, katero je življenje iztrgalo iz toplega naročja družine. Za to moramo kazati umevanje in ji pomagati na novih potih, po katerih naj hodi sama. Ker je pa vsako žensko bitje ustvarjeno za ljubezen, ker ima srce veliko, toda slabotno, moramo upoštevati tudi njene slabosti. In tudi, če je mladenka postala žrtev zla, koliko usmiljenja je prav taka vredna! Saj je vzrok padca največkrat beda, velika beda in pomanjkanje vodstva, pa tudi pomanjkanje zaščitne ljubezni. Potem pa se vse sile zarotijo zoper ubogo in ni mogoče, da bi se rešila sama. Ali nam ne kažejo često tudi take nesrečnice velikosti svojega srca, kakršnega nam božji Zveličar predstavlja v sveti gospej iz Magdale?

Žena, ki potuje, ki hodi po poti življenja sama, je v veliki nevarnosti za svojo čistost, krepost, zvestobo in vero. Tu je hrumeča zabava, ki ji nudi prvi opojni požirek, tam delodajalec, časih tovariš, ki jo zapeljuje in ji s satansko zvijačnostjo ropo srečo in mladost. Ti zapeljivci stojijo na vseh potih in cestah in ne poznajo ne usmiljenja ne odpovedi. Noben zakon jim ni svet! Pred najnežnejšim cvetom ne vztrepetajo. Vabijo celo uboge otroke, ki še ničesar ne slutijo, v svoje brloge, obetajoč jim kruh in zaslužek.

Razdejanje enega samega svetišča zabraniti je več vredno kot svetišča zidati, vredno je človeškega življenja.

Tiho, toda širokopotezno moramo delati, saj to je najplemenitejši boj. V naši ženski mladini je še zdravo čustvovanje, je še sveto idealno hotenje. Treba pa je te sile vzbujati. Verujmo v to žensko mladino! Upajmo v njo in

posvetimo ji vse naše moči! Ta nova ženska mladina bo potem bojazmožna razvila prapor čistosti v jutranji zarji lepše bodočnosti.

Bog je dal ženi dvojen pogled: pogled navzgor in pogled navzdol. Zgoraj so naši ideali, naša luč, viri naše moči. Pogled navzdol je pa socialni pogled, ki »čuti in sluti človeško trpljenje«. Temu pogledu pride na pomoč še srce — žensko srce —, ki nikdar ne usahne v ljubezni, veliki, globoki kot morje. Do danes se ni še nikomur posrečilo premeriti mejo, širino in globino ženske ljubezni. Veliko ženske sile in ljubezni pa je še neobdelano polje, medtem ko se svet bojuje, trpi, joka in izkrvaveva, ker mu manjka vsemogočnosti ženske ljubezni.

Poznamo žene, katerih ljubezen je svetove ogrevala, tisoče iz propada po-tegnila. Ni nam treba iskati vzgledov daleč v zgodovini. Poglejmo samo v da-našnjo Anglijo, v deželo, ki je hranila vrsto let tisoče brezposelnih, kjer so vladali needini si socialisti! Vse se je zdelo pripravljeno za socialno revolucijo. Kar na-enkrat pa so se razpršili oblaki, prikazalo se je novo obzorje — miru in rešitve. In kako se je to zgodilo? Govorilo se je, da je to povzročila vdanost v kraljevo dinastijo, vdanost vsega angleškega naroda: delavcev, meščanov in vse aristo-kracije. Morda! Ne motim pa se, če rečem z mnogimi časniki in dobro po-učenimi Angleži, da je to zmogla angleška ž e n a. Da, to so bile angleške žene, ki so z vztrajno bistroglednostjo, z globokim umevanjem, s svojo vero v sto-letne tradicije svoje domovine in seve tudi z elanom svojega srca, odločevale za zmago. To je svetovno priznana resnica in mislim, da bi ne mogla podati bolj očitnega, bolj tolažilnega, bolj spodbudljivega vzgleda ženskega socialnega de-lovanja.

Pa mi boste odgovorile: »Naš položaj je pa povsem drugačen kot oni angleške žene!« Imele bi prav! Pa vzemimo drugi vzgled! Ivana d' A r c ni imela volilne pravice v svojem rojstnem kraju, rešila je pa celo Francijo.

Tudi me bomo storile svojo dolžnost, če bomo v naši ženi, predvsem v naši ženski mladini pripravljale bolj š a t l a za bolj š o bodočnost!

Opozorilo.

V z a j e m n a z a v a r o v a l n i c a v L j u b l j a n i j e l a n s k o j e s e n u s t a - n o v i l a n o v o d d e l e k » K A R I T A S « , k i o m o g o č a p o s m r t n i n s k o z a v a r o v a n j e t u d i m a n j p r e m o ž n i m s l o j e m . T o z a v a r o v a n j e s e j e v i n o z e m s t v u s i j a j n o r a z v i l o i n š t e j e ž e m i l i j o n e č l a n o v . P o r o č i l a t a m o š n j i h K a r i t a t i v n i h z v e z u g o t a b l j a j o u s p e š n o d e l o v a n j e t e p r e p o t r e b n e s o c i a l n e a k c i j e . Z a t o t u d i K a r i t a t i o n a z v e z a v L j u b l j a n i v a b i v s e č l a n e d r u ž b e s v . V i n c e n c i j a P a v e l s k e g a , d r u ž b e s v . E l i - z a b e t e i t d . , s p l o h v s e , d a n e p o s r e d n o a l i p o s r e d n o d e l u j e j o z a t o p r e k o r i s t n o i n p o p o l n o m a v a r n o u s t a n o v o , k i s e j e p o s o d i z k a z a l a z a n a j p r i m e r n e j š i n a č i n p o s m r t n i n s k e g a z a v a r o v a n j a . » K A R I T A S « j e k o t o d d e l e k V z a j e m n e z a v a r o v a l n i c e p o d p o k r o v i t e l j s t v o m n a d š k o f a d r . A . B . J e g l i č a .

V L j u b l j a n i , d n e 1 . a v g u s t a 1 9 5 2 .

ZA KARITATIVNO ZVEZO:

Prelat ANDREJ KALAN,

častni predsednik.

Dr. ALF. LEVIČNIK,
prof. v pok., blagajnik.

P. komtur VAL. UČAK,
predsednik.

Prof. ANTE KORDIN,
tajnik.

F. Z.:

Žetev.

In ko je minula žetev za žetovijo, se vrstila sadupolna jesen druga za drugo... in si postala sama jesen... kakšen je tvoj pridelek? Kako izgleda tvoja duša? Je lepa kita... ali skromen šopek? Žlahtno, zrelo in dobra jabolko? Sočen grozd?... Ali je kislo češminje, trnje? Divji želod, ki ga išče samo divjačina? Zlatupolno klasje ali prazne plebe? Snežnobeke rože ali pomandrana trava?

Je tvoje življenje bilo studenec, krepčilo žejnim?

Je bilo senca in hladilo utrujenim?

Je bila luč... sveteča, iskajočemu pogledu?

Je bilo pokora za hude krivde?

Klic, ki je vabil tavajočega, izgubljenega?

Zvesta roka, v kateri je spal čudež mrliča?

Božji psiček — poslan slepcu?

Toliko vprašam... a tvoj odgovor?

Odgovor tvoj!... Odgovor... ker zaprle se ti bodo oči... in kosa smrtna te požanje...

Bodi pripravljena!

Kako poje veter... »Ljudje švigajo kot sence... a jutri je večnost.«

Viki R.:

Moje življenje.

(Konec.)

Za srečo jaz rojena nisem,
usoda težka mi je dana.
To vem, da obsojena sem
nositi bolečine sama.

Odhajala sem v ljubljansko bolnico in oče me je spremljal. Mati je zelo jokala, ko sem odhajala. Prekrižala me je kakor otroka in spregovorila besede: »Pojdi moj otrok in vrni se mi zdrav in srečen!« Tudi ostale sestre, ena že poročena so se težko ločile od mene. Vsa bleda sem bila, a jokala nisem. Čemu tudi? Brez žalosti sem šla v nove upe, saj bolj mučiti in bičati mojega mladega življenja nihče več ne more. Vožnja me ni zanimala. Brez srca in življenja sem bila na vlakcu. Spoznala sem mnogo potnikov, katerim je oče razkril moje žalostno stanje. Veliko sočutja sem bila deležna na tem svojem potu. A vse to mi ni bilo ne v tolažbo in ne v upanje. V moji notranjosti je bilo vse mrtvo. Pripravljena tudi na najhujše, sem dočakala konec vožnje.

Oče je bil nemiren. Bal se je najine ločitve. Nepričakovano hitro je uredil vse. Sprejeta sem bila v oddelek za srčno bolne. Videla sem prvič v življenju bolniško sobo in v njej trpeče in blede obraze bolnikov. In tisti hip so se odprla vsa zaprta čustva, ki so bila brez moči na celi poti. Naglas sem zajokala. Objela sem očeta, dokler me ni ločila usmiljenka od njega s tolažilnimi besedami. Ostala sem sama med tujimi, nepoznanimi ljudmi.

Prvo noč v bolnici sem prečula. Misel na dom in drage domače mi ni dala zaspati. Krog mene ječanje in tihi vzdih, sklenjene roke. Kdo bi mogel mirno zaspati med takimi trpini. Sočutje do teh ubogih, ki so z mano vred tožili, me je prevzelo.

Nepozaben mi bo ostal spomin na dni, ki sem jih preživela v bolnici. Kako ganljiv je bil prizor, ko je večerni zvon pozvonil Ave Marijo, ter so se dvigale na bolniških posteljah s pomočjo bolniških strežnic trpljenja polne sirote. Tiha in vroča molitev se je razlegala po sobi, a iz mnogih oči so tekle solze. Bog edini je zrl to bol. Po prvi zdravniški preiskavi nisem imela nobenega upanja v ozdravljenje. Po par dnevih sem dobila zdravilo, ki mi je nekoliko izboljšalo bolezen. Objelo me je upanje, da ozdravim. Postala sem ljubljanka vseh bolnikov, s katerimi sem delila dobrote, ki sem jih bila deležna po dobri in usmiljeni osebi. Že teden dni sem bila v bolnici. Zlasti ena izmed usmiljenk, mi je postala posebno draga. Videla je moje mlado življenje, vedela je kako zelo trpim, zato mi je delila mnogo tolažbe ter mi bila druga mati. Ni mi pa hotela povedati, da je moja bolezen le težko ozdravljiva in, da mi tudi tukajšni zdravnik ne more pomagati. Spoznala pa sem to iz zdravnikovega obnašanja ter sem se iznova vdala vsemu, kar mi je prinesel vsak dan. Bivala sem v bolnici že nekaj tednov. Ker pa se mi je bolezen iznova poslabšala, sem prosila zdravnika, naj mi dovoli domov.

Čez par dni sem se poslavljala od svojih sotrpečih, ki so bridko jokale za menoj. Moja sestra Alojzija in njen ženin sta prišla po mene. Poslovila sem se tudi od dobre usmiljenke, ki me je prekrizala, kakor mati. Tako sem se vračala na dom brez zdravja in sreče, a v srcu mi je živel spomin na vse one, ki so trpeli in še trpe z upanjem, da tudi njim zasijeta izgubljena sreča ljubo zdravje.

O mati, tolažba Ti moja edina,
up duši si strti edini zdaj ti.

Mati mi je prva prihitela naproti. V njenem objemu sem bila zopet srečna. Navdajala me je sladka misel, da imam ob svoji strani še edino dušo, ki čuti z menoj ter ji je moja bolečina, kakor da bi trpelo njeno srce.

Zopet sem pričela živeti med svojimi domačimi. Bolezen se je včasih poslabšala in zopet izboljšala. V majniku 1924 je bil dan sestrine poroke. Hudo mi je bilo, da bom izgubila drago sestro, pa vedno živeti ob moji strani ni mogla. Imela sem zdaj samo še eno sestro, a vedela sem, da me bo tudi ta kmalu zapustila. Čez leto dni se je tudi ta poročila in tako sem ostala z mamico sama. Čeprav je bila moja ločitev od dragih sestic zelo težka, nisem ostala zapuščena. Z dragimi starši sem ostala sama na domu, vdana srca pa so me obiskovala in ljubeznivo tolažila, da nisem čutila samotnih dni. Mnogo veselih in srečnih ur sem preživela v krogu svojih prijateljic. Nikdar me niso zapustile in še danes uživam njihovo bolezen. To je edina moja tolažba in sreča.

Ne morem popisati, kako počasi so potekala leta, ki sem jih preživela v bolezni. In danes, ko pišem te spomine je za mano deset dolgih let, ki so mi potekla brez ljubega zdravja najlepša leta, ki mi jih je uničila bolezen. Za mano je moja mladost, le malo sreče sem užila v teh letih. Ako bi popisala vse dogodke, ki sem jih doživela v času teh let, bi mi zmanjkalo prostora. Glavne doživljaje sem popisala v tem dnevniku, da ohranim spomin na svojo preteklost, ki ni cvetela v solncu sreče.

Tiho mi teče življenje, ločeno od sveta v samotni in kakor me je varovala nekda kot otroka moja mati s svojo ljubeznijo, tako me varuje še danes. Njena leta so ob zatonu, a v njenem srcu je še vedno moč.

Ob materini strani živim sedaj. Moji starši so mi edina opora. Ni mi mogoče povrniti jim skrbi, ki jih imajo z menoj. Upala sem nekda, da jim bom pomoč v poznejših letih, a tega upa nimam več. In ko se obrne moj pogled na izmučen obraz moje matere, ko gledam njeno od dela in let

oslabelo telo, mi objame dušo bolest. Hotela bi delati dan in noč za njo, po potih bridkosti bi želela hoditi samo, da bi počivala ta zlata moja mati, ki je tako potrebna počitka. Zame delaš o mati, radi mene so žuljave tvoje roke, da bi laže trpela jaz, da bi vdano in voljno nosila to gorje.

Franjo Neubauer:

Potok in žarki.

Vódice lijejo,
žarki jim sijejo
in govore:
»Sabo vzemite nas
in ponesite nas
v lepe zemljé!

Vemo, da v dalji tam
lepše bo nam in vam,
raj je tam skrit.
Vanj mi posijemo,
vam ga odkrijemo,
vsem bo očit.«

Pótok svetlika se,
žarkom dobrika se,
sladko šumljá:
»Sabo vas vzamem rad.
Pojdemo okup iskát
lepših zemljá!«

Vódice je šepet
žarkom sladke obët.
Solnce gori . . . .
Vstane oblak teman,
skrije se svit plašan,
ploha šumi.

Pótok pa peni se,
nič več ne zmeni se,
dere kalan.
Kaj so mu žarki zdaj!
Vozi se v tuji kraj
sam čez ravan . . . .

Zrlo je vanj deklè:
Fant je obljubljal vse
spletlim očem.
V njem pa je vstal vihar,
žarki več niso mar.
kalnim strastém!«

Dušica:

Pismo sestre v tujini sestri v domovini.

Krasna pomladna noč je bila. Mesto, da bi se odpravila spat, sem se naslonila na okno in se zatopila v sanje . . .

Nbroj zvezdic je trepetalo nad menoj, blede luna je krožila med njimi. Blizu, tako blizu so se gibali svetovi, da bi jih skoraj dosegla z roko. V mesečini so se srebrile lesene in slamnate strehe vaških kočic, kot temni jeziki so jih lizale dolge sence dreves. Za vasjo je skrivnostno žuborel potok, v mlaki pa so se oglašale žabe. Ves ta čar je obdajal temno zeleni gozd s svojo lepoto; v njegovem zatišju je žgolet slavček čarobno pesem ljubezni . . .

Nikdar me ni nočna krasota tako očarala, kot ta večer. Bila sem pač v gorskem kraju, v gorskem rajju, v kraljestvu poezije. Tako mehko mi je postalo v duši!

Da, moja duša, katero kruta sedanost tira proč od idealov, proč od poezije v demonsko oblast materijalizma, se je naenkrat spet svobodno dvignila v kraljestvo sreče, ljubezni, svobode in idealov.

Bilo je kot sanje! Kako bi jih opisala? Glej oblak, ki ga veter žene! Vprašaj ga o njegovih potih! Vprašaj blede luno, vprašaj zvezde, kod krečejo čez dan! Vprašaj slavčka, kam hitijo njegove pesmi! Pa boš izvedela, kam vodijo mlado deklško dušo sanje mlade majske noči.

Tedaj pa, ko je moja duša plavala v razkošju nočne poezije, tedaj je pod mojim oknom zadrhtela, vzkipela v tiho noč pesem iz mladih fantovskih grl. Lepa slovenska pesem, katero bi nam radi iztrgali iz duš, pa jo vendar tako ljubimo in jo pojemo z večjo ljubeznijo, kot vi onstran Karavank.

In najzadnje so mi zapeli pesem, katere odlomki so mi segli v dušo in mi jo razburili.

»Vso srečo ti želim
ne z menoj, le z njim . . .«

Z njim?! Kdo je ta, kateremu so ti planinski sinovi želeli srečo ob meni?

Oj, vi fantje, ki ste mi tako krasno peli, mi želeli srečo, ne veste, da ste mi vznemirili dušo, da ste se dotaknili boleče rane v mojem srcu, da ste vzbudili v meni vse ono, kar se trudim pozabiti, uničiti, uspavati...

S polno dušo hrepenenja tavam skozi življenje sama in ne najdem ga, ki bi z mojim družil svoje hrepenenje, ki bo doumel skrivnosti moje duše.

Mogoče je prav tako. Moja duša mora trpeti, da postane velika, močna. In vendar — kako tolažilna mi je bila tisti hip pesem planinskih sinov.

Planine, planinci!

Kadar bo otožna moja duša, takrat se bodo moje misli vračale tja gor k vam ...

Kadar bo moj duh ječal pod okovi suženjstva, takrat bo pohitel za hip v neomejeno svobodo vašo...

Kadar se bo srce potapljalo v blato ljudske zlobe in hinavstva, ga bo spomin na čistost vašo držal na površju...

Kadar bo moje srce bolno, osamljeno, kadar bosta v meni boj in dvom, takrat bom mislila na vas...

Spet bodo trepetale zvezde, spet se bo smehljala luna — tako blizu, da se je dotakne moja duša. Kaj veš o vsej tej boli, ti, sestra v domovini?

Prijateljica:

Ti in on.

Veže vaju ljubav, ki sta si jo odkrila v tihi uri. Od sladke radosti je glasno utripalo tedaj tvoje mlado srce, oči so ti žarele in rožno je žarelo tvoje lice, zardelo od dekliske sramežljivosti.

Še veš? Kaj bi te bilo sram kakor česa otročjega, neprimernega. Ura spoznanja mlade ljubezni je sveta kakor tiho, praznično jutro in Oče v nebesih vzdiga nad njo svojo roko k blagoslovu. On sam je podaril človeštvu darilo ljubezni. Veže vaju zvesto vdana in dana beseda do skupnoživiljenjske prihodnosti in po vajini volji bosta postala lastnina drug drugega.

Nikakor se ne sramuj te ljubavi! Ne na sejmu in ne na ulici, ne v kinu in ne na plesišču si razpostavljala in izpostavljala svoje srce. Ni ti bilo za dosego in nisi ga prevzela drugi in veš, da mu nisi ena za mnogimi in tem manj ena izmed mnogih. Vajina ljubezen je hodila čista, svetla pota iskanja in najdbe.

Njegova nevesta si. Nisi oni dan, ko ti je nadel na roke prstan, v srcu zaželela, da postaneš še boljša in njega vredna? Se nista zatem večkrat sklenili tvoji roki k tihi molitvi: »Dobri Bog, daj, da ga osrečim!« Ti je bila tvoja zaroka v prvih tednih kakor svetel, blažen, nedolžen sen?

Seveda, vedno ne more ostati tako. Vseh sanj je enkrat konec. Vsi smo ljudje s človeškimi slabostmi in napakami. In na potovanju po rožnih cestah ljubezni si oprasnemo in ranimo noge ob trnjih vsakdanjosti. In še nekaj — na teh potih žde pod listi in cveti skrite nevarne kače, katerih zvitost prinese lahko smrt tvoji sreči.

Pridejo ure in v tvoji duši se poraja dušič strup grdih misli in želja, potem, ako vidiš njega, ki ga ljubiš v boju s seboj in zoper njegov poželjivi »jaz«. Svetel dan, hrup krog vaju ali vsakdanja, trezna dolžnost, ki vaju je zaposlila ves teden, še kroti rastoči vihar čuvstev. Toda pride nedelja, ki vodi mlado srečo iz mesta v gaje in loke, pride mrak, tišina samotnega povratka, sladko omamljajoča godba... Tvoje vabeče hrepenenje ti predoči slike o kramljanju v dveh v lastni izbici. Tvoja žejna duša pije osrečujočo bližino ljubelega in se omamlja tako rada ob njegovih ljubečenežnih besedah. Pri tem kaj lahko pozabiš sedanost, o kateri ukazujejo božje postave ukaz: »Ni ti dovoljeno!« — To so ure skušnjave; Bog hoče

videti, kako ceniš svojo čistost in čast, ali uporabljaš moč, ki ti jo je dal v ljubezni nad njim, da ga ponižaš, ali napraviš zmagovalca samega sebe.

Bodi močna, zaradi njega! Saj ga vendar ljubiš. Naj se potem sramuje samega sebe in te — zaničuje?

Bodi mu prijateljica! Bolj kot kedaj rabi sedaj trdne, zveste roke, ki ga varuje pred lastno poželjivostjo.

Bodi mu sestra! Oko sestre je tiho in jasno kakor angel varuh, ne mameče in zapeljivo. Nje jasen pogled razblinja vse grdo hotenje. Sestre svoje se ne onečasti.

Bodi mu nevesta! Nevesta je vedno nekaj svetega, vzvišenega. Meniš, da bo pošten mladenič imenoval nevesto lahkoživko, ki se igra in se pusti igrati sama s seboj in s svojo častjo?

Nevesta — bodi mu kakor sveta podoba, pred katero užiga najsvetlejšo luči viteškega oboževanja. Nevesta — nedotakljiva in nihče je ne sme žaliti. Pazi, da ne razbije sam te podobe, pazi, da je sam ne žali.

Bodi mu mati! Tvoj deviški, materinski čut bo pri njem vse dosegel. Mati je neprekosljiva v svoji nežnosti in trdnosti. Mati daruje vedno želje lastnega srca in če so še tako vroče, jih žrtvuje svojemu ljubljencu. Mati se bojuje in se smehlja, mati molči in stori. Ljubeče se nagne k poželjivemu in zahtevajočemu otroku, ne da jo potegne v umazanost, ampak da ga ona dvigne s svojimi rokami, z močjo čiste, močne ljubezni kvišku izza njegovih nevarnih, pogubnih želja. Pojdi enkrat sama to hrabro, deviško materinsko pot in videla boš kako zmagepolna in zmagesijajna je moč tvojega deklišтва.

Ako hočeš ohraniti svoji nevestni ljubavi raj sreče, čuvaj njega, ki ga ljubiš in čuvaj sebi krono nedolžnosti, da stopita lahko nekoč ponižno-ponosna kraljevska otroka pred oltar — Ti in On.

Zaročenska ljubezen pa ostane le tedaj čista, ako jo blagoslovi nebeški Ženin vseh deviških duš in jo očisti v zakramentu ljubezni in če razpne nad nje Mati lepe ljubezni svoji sveti roki. Zato pa se prav posebno presrečno oklepajo resne neveste Gospoda v sv. eharistiji in časte najčistejšo nevesto svetega Duha.

Ab.:

Ljudje med sabo.

(Ruskinove misli o ženi.)

Popolna lepota ženinega obraza je mogoča le v izrazu dostojanstvenega miru, ki temelji na spominu srečnih in koristnih let in s tem združeno še vzvišenejšo otroškostjo, ki polna sprememb in pričakovanj, skromno a obenem vedro in veselo pričakuje še vedno boljših stvari zase in za druge. Tam ni starosti, kjer je to pričakovanje.

Najprej moraš negovati njeno telo in v isti izmeri kakor se telo razvija, polniti njenega duha z vsem plemenitim znanjem in blagimi mislimi, ki naj jačijo njen naravni nagon pravičnosti in čistijo njeno ljubezen.

Ženi naj bo dostopna vsa znanost, ki ji omogoči razumeti možovo delo in ga podpirati. In vendar naj se ji ne nudi kot znanost, ne kakor bi bil njen smoter, da zna, nego mnogo bolj, da čuti in zna soditi.

Prav nič ni važno, ali razume več jezikov, ali le enega. Važno pa je, da je zmožna občevati s tujcem prijazno in razumeti lepoto njegove govornice. Za njeno vrednost in čast nikakor ni pomembno, da ji je znana ta ali

ona panoga znanosti, velikega pomena pa je, da je vajena točno misliti, da razume pomen, potrebo, nujnost in lepoto naravnih zakonov in sledi vsaj eni poti spoznanja do praga one grenke doline poniževanja, po kateri hodijo najmodrejši in najpogumnejši možje in priznavajo, da so otroci, ki na brezmejnih obali zbirajo kamenčke. Brez pomena je, od kolikih mest ji je znana lega, koliko zgodovinskih datov ve, koliko imen znamenitih mož pozna; — brezpredmetno je, da bi vzgoja izpremenila ženo v brezčuten besednjak — zelo potrebno pa je, da se nauči v povest, ki jo čita, poglobiti vso svojo osebnost, z močjo lastne domišljije naslikati vse dogodke, s svojim nežnim čutom razumeti genljive dramske okolnosti, ki jih pisatelj le nakaže ali s svojo gostobesednostjo celo zatemni. Njena naloga je, da zasleduje skrivnostno pravičnost božjega plačila in da zazre skozi tajne tmine usodne niti, ki vežejo prestopke in zadoščenje.

Pred vsem drugim pa se mora žena naučiti, da razširja svoje čuteče usmiljenje na veliko nesrečo svojih sodobnikov, ki jih tare baš tedaj, ko je sama srečna in vesela. Vaditi se mora v razmišljanju trpljenja, ki je sicer ne zadene, a zato ni manj resnično, ako je prikrito njenim očem. Blažilni vpliv na svoj duševni razvoj občuti žena, ki si vsak dan predstavlja trpljenje soljudi in ga živo občuti. Skušati mora, da uvidi, v kako ničnostnem razmerju je svet, v katerem živi, s svetom, v katerem živi Bog, ki ga ne more obseči vesoljstvo.

Truditi se mora, da so njene blage in pobožne misli v enakem razmerju z onimi, ki jih objema. Njena molitev za one, ki nimajo nikogar, da bi jih ljubil, a so žalostni in potrti, ne sme biti slabša in manj iskrena, kakor molitev za moža in otroke.

Franjo Neubauer:

Nevihtha in bol.

*Zapel bi v nevihto
o srčnih boléh,
ko ne bi viharju
moj jad bil v zasmeh,*

*ko ne bi brezsrčen
in krut zadijval,
a meni bi nežnih
tožbá bilo žal.*

*Nevihtha je besna
in glasno divjá,
a tihe so bóli
in muke srcá.*

La:

Moderna prehrana.

Kdor bi bil pred desetletji pripovedoval, da ta ali oni človek ne je nič kuhanega ampak uživa sirovo hrano, bi se mu bili vsi smejali in si kvečjemu predstavljali opice, ki obirajo orehe ali pa veverice, ki iz smrekovih storžev pobirajo seme in ga glodajo. Morebiti bi se bil kdo spomnil tudi na hunskega kralja Atilo, ki je pod svojim sedlom mehčal sirovo meso, da ga je potem s svojimi bojevniki pojedel. Na noben način pa ne pretiram, če

omenim, da so imeli ljudi, ki so uživali samo zelenjavo in sadje, še pred kratkim za norce, ali vsaj za ljudi, ki hočejo biti drugačni kot vsi drugi in torej že nekako meje na blaznost.

Danes pa se je v prehranjevalni znanosti dovršil popoln prevrat in sirova prehrana ima v njej važno vlogo. Fanatični privrženci sirove prehrane zahtevajo, naj bi uživali vse samo sirovo. O tem so ljudje seveda različnega mnenja. Res pa je, da je en dan v tednu s samo sirovo hrano velike koristi za človekov organizem, zlasti v poletju, ko telo samo meso odklanja in zahteva preprostih, zdravih, hladnih in hladilnih jedi. Da je sirova prehrana pri nekaterih boleznih čudovitega učinka, je tudi že dokazano.

Seveda pa so protivniki sirove hrane v veliki zmoti, če mislijo, da mora pri moderni prehrani vsako sočivje in vsak sadež ostati prav tako, kakor ga dá narava in da je to že sirova hrana. Tudi privrženci sirove hrane namreč imajo svojo kuharsko umetnost, četudi ne kuhajo prav pri ognju. Pred vsem drugim je treba vedeti, da jedila pred zlaganjem na krožnike in v skleda tako zdrobimo (zrežemo, sesekljam, zmeljemo), da ne škodujejo prebavi in jih želodec lahko prenese. Zato so v moderni prehrani strgalo (ribežen), stroj, ki smo ga doslej rabili za meso in noži raznih vrst važno orodje; kajti z njimi se sadeži in sočivje pripravijo kar lepo za dobro prebavo.

Seveda pa k sirovi hrani ne moremo preiti kar naenkrat, brez vsakega prehoda. Kdor je vajen na mesno hrano in kuhane jedi, mora polagoma svojo prehrano izpremeniti; kajti kljub bogatim vitaminom v sirovi prehrani, je kaj lahko mogoče, da na drugo hrano vajenemu želodcu sirova hrana naravnost škoduje.

Kaj pride torej kot sirova hrana v poštev? Vse, kar nam nudi narava, bodo rekli fanatiki. Mi pa moramo to nekoliko omejiti in pravimo: vse, kar nam nudi narava in kar želodec brez sile rad sprejme. Sem spadajo: razne solate, korenje, svež grah, redkev in redkvica, ohrovt in zelje, vse sadje, zlasti jabolka, na maščobi bogati mandeljni in orehi, špinata, paradižniki in podobno sočivje. Ne smemo pa misliti, da vse te jestvine samo narežemo, nastržemo ali zmeljemo in potem uživamo. Ne da bi se pregrešili proti pravilom novodobne prehrane, pridenemo lahko kisle ali sladke smetane, olje, limonov sok in celo v malenkostni meri dobrega kisa. S temi dodatki sirove prehrane ne le izboljšamo, ampak jo lahko pripravljamo na zelo različne načine, kar je posebne važnosti, ker pri vsakem načinu prehrane potrebujemo za blaginjo želodca in celega telesa izpremembe, mnogovrstnosti, razlike.

Kdor se drži teh navodil, lahko prav primerno skrbi za prehrano svojcem po novodobnih predpisih in ima obenem tudi prav lepo izpremembo v jedeh in kaj mikavno pripravo za oko, nos in usta. Za primer le nekaj malega! Mlad izluščen grah s svežimi tankimi rezinami kolerabic in kisló smetano; seveda, če je salata, ki je poleti zelo poceni in ima najboljše snovi za telo, zraven, bo tem popolnejše. Da ima telo dovolj maščobe, jemo tudi še mandelne ali orehe, ki jih lahko zmeljemo in jim pridenemo potem nekoliko vode, da je gosto kot kaša in jih osladimo z medom. K temu lahko vzamemo nastrgana (naribana) neolupljena jabolka, ki so pomešana z večjimi kosci mandelnov ali orehov.

Za večerjo so posebno priljubljeni paradižniki na štiri dele, kumarine rezine, redkvine rezine in nekaj listov salate. Kdor se še ni navadil celotne sirove prehrane, lahko zraven je kruh, a ne belega, ampak črnega. Tudi domač sir lahko uporabljamo za večerjo. Zmešamo ga s sladko smetano ali z dobrim mlekom, osolimo in mu primešamo sesekljanega drobnjaka. K temu zopet pristojta redkev, redkvica ali kumara v rezinah, seveda z nekaj narezane čebule.

Samo par primerov, ki pa poleg svoje hranilnosti imajo tudi to dobro lastnost, da se vse to dá zelo okusno in lepo pripraviti, kar je tudi velikega pomena za gospodinjo. Varovati pa se je zlasti spočetka vsake pretiranosti. En ali dva dni v tednu zadošča v splošnem, da ostane telo zdravo, zlasti če so vmes še brezmesni dnevi, a s kuhano hrano. O teh pa prihodnjič.

O prehrani turista.

(Po »Zdravju«.)

Gorske ture so telesno delo, daljše ture zahtevajo od mišic mnogo napora. Zato moramo skrbeti za nadomestilo moči, ki jo izgubimo; to napravimo z odmori v hoji in s primerno dieto.

Kaj vzamemo s seboj, je odvisno od tega, kam gremo, kako dolgo smo na turi, če pridemo v kraje, kjer ne dobimo nobene hrane in obratno. Če smo navezani sami nase, moramo biti seveda bolj previdni, kot če pridemo v kraje, kjer so turistovske ali vsaj planšarske kočice.

Če gremo v kraje, kjer ni nobenih koč, vzemimo sledeča živila s seboj: najprej sveže in posušeno sadje (pomaranče, jabolka, hruške, fige, dateljne i. t. d.); sadje tudi oni, ki so že pošteno izmučeni, takoj prav radi vzamejo in jim gre v slast. Tudi ovira sadje zaprtje, ki pri nekaterih turistih kaj hitro nastopi. V poštev pride sladkorna vsebina sadja in pa njegove hranilne soli. Dalje priporočajo med, najboljše v aluminijevih dozah; vsebuje izredno mnogo ogljikovih hidratov v okusni obliki, ki jih telo izredno lahko sprejema. Isto velja o čokoladi, pogači, sladkorju, prepečencu i. pd. Za dobavo beljakovine se priporoča zlasti mleko in smetana, ki ju vzamemo v konzervah s seboj in ki ju tudi na gorah večinoma lahko dobimo; nato trdo kuhana jajca, ki jih lažje nosimo s seboj kot surova in so tudi prav lahko prebavljiva, samo da jih dobro razgrizemo; nato šunka, mrzla pečenka, kaviar, konzerve, mehak, lahko prebavljiv sir i. pd. Večina teh živil in hranil vsebuje poleg beljakovine tudi znatne množine maščobe.

Za pijačo priporočajo v prvi vrsti mlečno kavo. Če vzamemo s seboj kavni prašek, si jo tudi pri večdnevni turah večinoma lahko povsod pripravimo. Ohlajena poleti v tekoči vodi ali v snegu, je izredno okusna, kot ledena kava, ima vsled mleka in sladkorja precej redilne vrednosti, dviga prebavo in ima tudi to prednost, da varuje srce in mišice pred oslabeledostjo, da dviga njih moč in da na ta način prepreči razširjenje srca. Isto bi se dalo reči tudi o čaju.

In še eno! Če hodimo sami, moramo itak misliti na vse možnosti; če smo v družbi, moramo tudi za druge malo poskrbeti.

Beloglavec-Kranjc Draga:

Jesenska misel.

Koncem vasi ždi kočica; rjava je ko zemlja, iz katere raste in grbasta ko vrba, ki čuva drobne valove ozkega potočka.

V malih okencih žarijo zadnji cvetovi pelargonije ko drobni rdeči plamenčki. Rožmarin steza dolge, dehteče veje po železni mreži ter pozdravlja pisane astre in veliko lepe krizanteme v vrtičku.

Sključena ženica zaliva cvetkam ter jih boža s tresočimi rjavimi prsti.

Hodim mimo z bridko mislijo v srcu, z roso v očeh. Zlato suhega listja je stkalo pisan prt, ki pregrinja velo trato, da stopa starka Jesen rahlo in mehko. A starki v koči je stkalo življenje trnjevo pot prevar, razočaranj in samote.

»Kako še kaj?« Naslonim se na trhle stebre ob plotu. »O, dobro, dobro, kakor je božja volja.« Sanjav smehljalj ji ožarja vele ustnice. »Lepo vam uspevajo.« S ponosnim pogledom boža cvetoči kras. »Ne bodo dolgo. Vse lepo hitro mine, veliko prehitro.« Rahlo ji drgeta glas, ko da pije veliko žalost. »Pa, kakor je božja volja.« »Zakaj ste tej veliki, beli, vse cvetove porezali?« Skrivnostna luč se ji prižiga v zenicah. »Oh, to je dolga povest! Lepa, a nič kaj vesela.« Tiho brenče čebele. »Mojemu možu je bila bela krizantema najdražja cvetica. Pravil je, da je gosposka ko kraljičina v pravljici. Veste, čuden človek je bil. Nežen ko otrok in sanjal je pri belem dnevu; prav taka je bila Marica, najstarejša. Ko ji je bilo osemnajst let, sta umrla v enem letu oba. Njun griček bom ovenčala z velikimi, belimi cvetovi. Lepo jima je. In meni sta blizu. Ta dva edina. Drugi so šli... Preboren jim je bil dom, pretesen... Da bi le bili srečni!... Vidite, tele rdeče bom povezala v šopek, pa z njim okrasila mizo v večji zibi. Če bi danes ali jutri prišel Ivan...« »Je pisal, da pride?«, se zveselim. Začudeno me meri s prestrašenim pogledom. »Pisal?... Da, enkrat je pisal, da v tujini ni našel sreče. Zato čakam vsak dan, vsako uro. Vem: prišel bo. Morda podnevi, morda ponoči... Zato ne zaklepam duri. Pa morda pride tudi Lenčka. Morda... Tudi njej je vedno posteljica postlana in je mizica pogrnjena z belim prtom. Če bi vedela, kje je, bi sama šla ponjo. Morda si ne upa...«

»Še enega sina imate.« »A Nande!« Vdano in ljubeče polze besede: »Nande ne pride. Čemu neki? Bogat je, lepo ženo ima in zdrave otroke. Pozabil me je, ker je srečen. Nič čudnega in nič hudega...« Stare oči zro v večerno zarjo. Ostra svetloba jo boli; dve sladki plahi solzi zdrkneta po zgrbančenih, rumenih licih. »Kakor je božja volja.«

Z nežnim nasmehom me pogleda naravnost v oči: »Ja, ja, vas bolijo take besede. Ne veste še, kaj je jesen. Ko se je meni razcvetala pomlad v poletje, še tudi nisem vedela... Pa pustimo to!

Glejte, jabolčne rezine sušim. Pozimi bom sedela pri peči, jedla krhle. Od časa do časa pa bom molila rožni venec. Za vse, za čisto vse. Najtopleje za tiste, ki so me pozabili... Dokler človek še lahko stori kaj dobrega, ni nesrečen.« Vdan in vesel smehljalj ji olepša trde poteze.

Hodim po poti in resne misli me spremljajo. Vrh hriba raste oreh. Temno deblo je kljubovalo mnogim zimskim viharjem; grčav je les, raskava je skorja. A jesen je dahnila v temne veje. Polno zrelih plodov pokriva rjava tla.

V globeli dehte zoreča sadna drevesa. Kakor pritlikavci so napram mrkemu junaku vrh hriba. Če bi bil oreh v njih družbi? Bil bi orjak ali pritlikavec?

Pogled mi plove h koči pod hribom. Na črnikasti klopci sedi starka. Skozi tresoče rjave prste polzijo velike jagode okornega starega molka. Ustnice tiho love besede. Srce, njeno vse odpuščajoče srce, pa objame v trenutku s toplimi mislimi vse tiste, ki so jo pazabili...

Visoko nad mano šume košate veje velikega oreha...

Misel mi zaduha v srcu: Velikani zorijo v samoti...

**Vse zaostale naročnike prosi uprava, da poravnajo
naročnino brez terjatve.**

Poročila in dopisi

Smarje pri Jelšah. Po preteku precej časa zopet nekaj novic iz življenja našega deklškega odseka. Materinski dan, ki smo ga zaradi raznih ovir mogle prirediti šele 19. junija, nam je uspel nad pričakovanje lepo, v veliko veselje našim mamicam in v splošno zadovoljnost občinstva. Na sporedu smo imeli; deklamacijo »Mamicam«, govor prečg. kaplana, simbolična pesem »Gor čez izaro«, igrico »Mamičin najlepši dan«, simbolična pesem »Hči na grobu matere«. Višek vsega pa je bila igra »Sirota Jerica«. (Glej sliko igralcev!)

slavil dne 3. julija lep praznik. Mlajša hčerka je prejela zakrament sv. birne in starejša — Micika — se je isti dan poročila in prejela ob tej priliki tudi blagoslov prevzvišenega g. škofa. Bila je vzgledna Marijina družbenica in je ob vsaki priliki z veseljem sodelovala — za kar jo bomo težko pogrešale. Marljivo in požrtvovalno se je udeleževala tudi pri Prosvetnem društvu.

Nebeška Mati, kateri se je že v zgodnej mladosti posvetila, naj jo obilno blagoslovi tud. v odgovornem in toliko važnem zakonskem stanu!

V nedeljo 17. julija je bil v Šmarju velik deklški tabor v proslavo 70 letnice Slomškove smrti. Govorniki in govornice so nam prikazali Slomška kot svetel zgled slovenski mladini.

Pozabiti ne smem poročati, da je naš odsek dobil pri zdravstvenih prosvetnih tekmah tretjo nagrado: materijal za domačo lekarno. Napraviti smo si dale lično omarico in bo visela domača lekarna v dvorani Prosvetnega doma. Takoj v septembru pa pričnemo z nadaljnimi pripravami za bodoče tekme.

V nedeljo 24. julija je napravil naš deklški odsek izlet na Boč.

O naših načrtih za bodočnost pa drugič. Brežice ob Savi. Malokdaj se čuje kak glas iz našega kraja. A omembe vredno je, da se je v pošteni in pridni Dušičevi rodbini

Deklška zveza Sv. Lovrenc na Pohorju. Morebiti naše sestre po širni Sloveniji niti ne vedo, da smo tudi pri nas dekleta, ki smo organizirana v Deklški zvezi, ki šteje okoli 60 članic. Naša zveza deluje karitativno, versko in izobraževalno. Vsako tretjo nedeljo v mesecu se zberemo članice k primernemu verskemu govoru v cerkvi, v društvenih prostorih pa se potem vrši deklški sestanek z govorom, deklamacijami in petjem. Posamezne članice sodelujejo tudi pri gledaliških predstavah v društvenem domu skupaj z dramatskim odsekom Kat. prosvet. društva, ki nosi pri nas še staro, prvotno ime Kmetško brašno društvo. V prihodnji zimski sezoni, ko poneha delo na polju, se bo tudi pri nas pričelo živahno društveno življenje. Vsem sestram po širni Sloveniji iskrene pozdrave!

Kolodvorski misijon

Ivanka:

Žalosten povratek.

Vlak je zavozil v zadnji predor. »Ko pridemo na svetlo smo v domovini!« — Iz sedemnajstih ust je planil vesel, začuden, zaskrbljen: »Ah!« ko se je pokazala zopet svetloba, ko je posijalo solnce. »Še dve uri in smo v Ljubljani.« Nemo vprašanje se je zarisalo na obrazih vseh odraslih: »Kaj, kako bo tam in dlje?« Pa že je vlak drdral preko Gorenjske, se ustavil za par minut po gorenjskih postajah. Ko pa je Šmarna gora zadaj ostala, tedaj je šel mož, ki se mu je videlo, da je vodnik, od osebe do osebe svoje družbe in opozarjal, naj se pripravijo vsi in vsak, ker bo v Ljubljani treba prestopiti. S skrbjo so žene začele pospravljati otroška ležišča, odevnice, plenice in drug drobiž ter polniti z njimi torbe in košare in cekarje, a še je ostalo, kar pa je bilo treba povezati v cule. Ni še bilo vse pospravljeno, o še dolgo ne, ko je že vlak obstal in je sprevodnik naznanil: »Ljubljana, vsi izstopiti!«

Kako lahko, hitro in brezbrizno so izstopili številni potniki z lahko torbico, malim zavitkom; še celo potovke in mlekarice so se s svojimi jerbasi in vrči kaj hitro izmotale. A naša sedemnajsterglava družba je plaho in obupno gledala proti izhodu in ni vedela prav, kaj naj. Sprevodnik je priganjal, kretnik je že dajal znamenje, da se vlak porine na stranski tir, kjer že čakajo snažilci nanj. Res, da so že vsi trije moški, družinski očetje, prinesli največje zavoje na peron, žene, zopet tri matere, so jim podajale zavitke in košare in torbe in cekarje, ki jih ni hotelo biti konca. In zdaj so prišli na vrsto otroci: pet deklic in šest dečkov, od katerih so zlezli trije iz vlaka sami, vse druge, osmero jih je še bilo, pa so prinašali možakarji iz vagona in jih postavljali in posajali poleg robe na tla in se je tam zgostilo vse v živ klobčič in prasnilo v pretresljiv jok, da je odmevalo po peronu. Še

so izstopile ženske, vse utrujene, blede in potne ter so pričele tolažiti in prigo-varjati, a brezuspešno.

Tedaj se je pri pisani gruči ljudi in blaga pojavila gospodična s torbico v rokah in odznakom kolodvorskega misijona na rokavu ter se je zapletla s potniki v živahen pogovor. Seveda ni manjkalo gledalcev vseh teh, še za ljubljanski kolodvor nenavadnih prizorov. Kakor se zdi, je gospodična hitro razumela položaj, ker se je že obrnila h gledalcem: »Tri rudarske družine iz Belgije se vračajo v Slavonijo. Brez vseh sredstev so; pomagati jim moramo! Kdo izmed gospodov bi hotel potrpati na dobra srca tu okoli, da jim preskrbimo vsaj nekaj za pod zobe? Otroci rabijo mleka in kruha, odrasli tudi kaj drugega. S popoldanskim vlakom potujejo dalje, do tedaj jih moramo oskrbeti!«

Že je odvedla v čakalnico žene in otroke, kamor so možje prenesli vsi prtljago. Onemogli, blede ženi je donesla vode in ji, ker ji je bilo zelo slabo, dala kapljic na sladkor. Ko so otroci zagledali vodo, so vsi hoteli piti in jih je po vrsti vse napojila. A s tem še ni bilo opravljeno; mali želodčki so zahtevali kaj drugega. In res, ni zastonj prosila dobrih ljudi pomoči: žena je prinesla tri litre mleka, druga dve veliki štruci kruha, bolni ženi je iz restavracije prinesla gospodična skodelico juhe, gospod ji je izročil zavitek: štiri velike kuhane kranjske klobase. In še dva gospoda sta prišla: vsak je izročil gospodični pergišče denarja za uboge potnike. Vse je izročila ubogim ljudem, ki sami sebi niso mogli verjeti, da po dolgem času zopet jedo in sicer brez skrbi. Da ni treba materi odtrgati od ust, ko jo gleda sestradan otrok in ne se očetu obrniti v stran, da ga otrok ne vidi.

Temna čakalnica na ljubljanskem kolodvoru je bila to pot vsa svetla od žarečih oči hvaležnih siromakov, ki so našli v domovini toliko ljubečih in usmiljenih src.

In še! Gospodična od kolodvorskega misijona je posredovala za potnike pri

policijskem uradniku in popoldne pred odhodom vlaka tudi še pri službujočem prometnem uradniku, da je naša družba neovirano potovala v domači kraj. Bog ve, če jo je tam pričakoval tak sprejem, kakor v Ljubljani?

Naročnica Vigredi, Cilka M., piše o potrebi Kolodvorskega misijona:

Ko sem v 8. številki Vigredi čitala dopis »Izgubljena?«, sem si mislila: »Oh, da ni bil kolodvorski misijon ustanovljen že poprej!« Koliko deklet bi bilo lahko rešenih slabih potov, kamor so sicer zašle.

Pred par leti sem poznala v Lj. dekle, ki je, bi lahko rekla, brez lastne krivde zašlo na slaba pota. Bila je to neka Justa. Njena stara mati je bila izvrstna kuharica v mestu. Imela pa je dve nezakonski hčerki, od katerih je ena poročena na D., druga pa je bila nezakonska mati 18 letne Juste in je umrla ter pustila otroka usmiljenim ljudem. Ko je dekletce toliko doraslo, da je bilo

sposobno za delo, ji je stara mati preskrbela službo sobarice v hiši, kjer je služila sama za kuharico. Ker pa je bila »slabo vzgojena, ni bila gospodinja ž njo zadovoljna in jo je kmalu odpustila iz službe. Na njeno mesto sem stopila jaz in sva bile z njeno staro materjo nekaj časa skupaj pri eni gospodinji, zato sem lahko opazovala razmere med babico in vnukinjo.

Neko nedeljo večer pride naša kuharica vsa razjarjena domov, ter mi začne tožiti in se jeziti, kaj je zvedela pri svojem bratu. Namreč, da se je Justa klatila po mestu brez službe in so jo pred par dnevi gnali na policijo zaradi vlačugarstva. Toda pomislite kaj sta sklenila stara mati in njen brat!? Da bosta zložila skupaj toliko denarja, da bo lahko Justa, ko pride iz zapora, odpotovala v kako daljno mesto, da jim ne bo po Lj. delala sramote. Torej, zato se jim ni šlo, da se naj dekle poboljša, ampak samo zato, da jim gre izpred oči! Sedaj pa sodite, kdo je bil tukaj kriv, da je postala Justa lj. cestna metla.

Zato pa vemo, da je kolodvorski misijon v Lj. zelo zelo potreben.

Naši pomenki

Odgovori na pisma.

(Pogovori z gospo Selmo.)

Dušica. Nič nisem mislila, ko tako dolgo nisi pisala. Saj se človek navadi. Več sto deklet, ki so nekaj pridno dopisovale, je prenehalo pisati, ko ni bilo več treba. Malo sem pa tudi mislila, da Te je morebiti jetika že spravila na oni svet, kjer pač ne potrebuješ nikake korespondence. Pa kakor vidim, si še živa in se Ti prav dobro godi. In še nekaj moram ugotoviti: odkar si zadnjič pisala si prav mnogo pridobila na slogu in izražanju sploh. Ni čuda, če si postala že kar pisateljica in pesnica! Le reci g. župniku, naj le pošlje Tvoje umotvore! Kar si poslala, sem oddala uredništvu in mislim, če bodo voljni krepkega popravila, bo že kaj zagledalo beli dan. Na petdejanko sem pa še jaz radovedna in Ti kar čestitam, da je kritika tako dobro izpadla. Kar pa praviš o stotakih, je pa seveda umevno; saj še res priznani pesniki čakajo zaman na honorar. — Ponudbo imenovane gospodične kar brez skrbi sprejmi; saj si potem tudi materijelno oskrbljena. In gospodična — kakor slišim — je res dobra in požrtvovalna ter naj bi Ti bila v zgled in oporo. Kar pa omenjaš o naši pomoči, pa je težko, ko baje hočete nekaj drugega, a domovina je le ena in materinski jezik le en. — Seveda me bo veselilo, kadar mi boš zopet pisala, da bom zvedela, kako se Ti godi!

Gorenjka. Že iz vseh Tvojih prejšnjih pisem in tudi iz zadnjega govori tista črno-

gledost, nezaupljivost in sovrašтво do vsega sveta in vseh ljudi, o kateri sva se že večkrat menili. Ne vem, ali je temu vzrok zaverovanost vase in prevzetnost, ali pa boizen. Če je zadnje, potem ne kaže drugega, kot da se zaupaš zdravniku, a seveda odkrito in zaupno, ne pa, da mu čisto kaj drugega poveš, kot je pa res. Če pa je ono drugo potem potrebuješ verskih, moralnih in vzgojnih vplivov, v cerkvi, družbi, čitivu in samovzgoji. Za vse to pa je treba močne in trdne volje. Kakor vidim, za drugo jo že imaš. Želim prav iskreno, da bi jo tudi za to imela! — Če si izstopila iz M. družbe samo zaradi tega, kakor pišeš, potem prav zares ni bilo prav in je čisto v redu, če Ti bo vedno bolj manjkalo pomoči in opore, ki pa jo sama odklanjaš. Le nikar ne misli, da sama sebi zadoščaš! O, še dolgo ne, ker tega nihče ne zmore. Vsi ljudje smo prav v vsem navezani drug na drugega in če Ti drugače misliš, se zelo motiš in Te slepi napuh. — Samo želja: rada bi, še ne zadošča. Treba je volje, ki to željo izpremeni v dejanje. Če se odločiš za resno delo v tem pravcu, piši, da Ti bom pomagala. Naslov je pravi.

Melisanda. Tako si se zopet oddaljila od svojega cilja? Ali si se mu morda približala? Bog ve. — Zdi se mi, da si to pot hotela pisati dalje pismo, pa da si se premislila. Ali ni res tako? — Res je, da Ti vse stvarstvo oznanja Boga in kjerkoli si, si ob njem in v njem. Vendar ima katoličanstvo še globlji smisel in je vesoljstvo že v svojem bistvu. Če si v prosti naravi in se

pogovarjaš z Bogom, si pač res sama ž njim. Če pa se udeležuješ katoliških verskih vaj, n. pr. sv. maše, pa je s Teboj in podpira Tvojo častilno, zahvalno, prosilno in pravno molitev vsa Cerkev in je ta molitev pomnožena z vso pobožnostjo, svetostjo in bogu-vdanostjo vseh svetih in svetniških duš vseh časov in vseh krajev. Ali Ti ni na tem, da je Tvoje bogoslužje tem boljše, tem popolnejše? To si tudi dolžna Bogu, ko si spoznala, da je Resnica le ena in da je v katoliški Cerkvi; zato ne zavlačuj več svojega odločilnega koraka! Tudi ne veš, koliko časa se Ti bo za to še nudila prilika. Božja do-brota res da je neskončna, a ji človek ne more in ne sme staviti samovoljnih ovir. Svetujem Ti, da vsaj pismeno stopiš v stik z duhovnikom, ki ga omenjaš, če za zdaj ne moreš osebno! — Ob označenem dnevu in uri sem bila tam, kakor si želela. — Ko se vrneš s počitnic, mi sporoči, kako je s Teboj!

Dvomljiva. Iz Tvojega pisma ne morem razbrati, zakaj Tvoji starši ne privolijo v

zakonsko zvezo z mladeničem, ki ga Ti lju-biš. Prav res mora biti neki vzrok za to. Dokler tega ne vem, tudi ne morem pre-gledati celotnega položaja in Ti tudi ne sve-tovati. V drugem pismu bodi nekoliko bolj obširna, da Te bom lažje razumela. Potem Ti bom lahko obširneje odgovorila.

Gabrijela. Tvoja dva dopisa sem oddala uredništvu, upam, da jih bodo porabili. Prav, da si zdrava in se Ti dobro godi! O Tvoji sovrstnici sem že slišala. Brez skrbi se lahko še oglasiš in še kaj pošlješ.

Grob spominov. Zakaj pač nisi prišla v naš kotichek že prej, če si že toliko časa želiš? Da bi Te obsojala in zavrgla, to pač ne. Saj te pravice niti nimam. Moja naloga je, da vsako poslušam, ki pride k nam in ji skušam pomagati, če se da, z dobrim na-svetom. Drugega tudi ne morem, ker je vse drugo pač v božjih rokah. Seveda svoj dnev-nik lahko izročiš, kakor praviš; gotovo ga bom dobila in seveda tudi prečitala, ker tako želiš. Potem pa več!

Naš Rožni dom v septembru

F. G.:

Še enkrat o junakinji iz romana.

Včasih postanemo tako slabotne in črnoglede in takrat si domišljujemo, da so deklinške naloge v družini vse-kakor pretežke za naša šibka ramena. Utrujene smo, da nič več ne čutimo solnca nad nami in ne vemo za pomlad v sebi.

Takrat nam tako dobro dene, če sli-šimo o sestri, ki je bila prav tako mlada in šibka kakor smo me, pa je vendar zvesto vršila svoje deklinško poslanstvo. Vse težave našega poklica zginejo in solnčni žarki se spet igrajo v naših izbah.

Ali nam ni bila nemška Lore v tak svetel zgled? Bila je kakor solnčna vez med družinskimi člani: streže doma očetu z otroškonežno ljubeznijo in misli na brata v tujini in ga vabi domov. Saj ona ve za tisti temni vzrok; Walter sam ji je sporočil na karti, ji dal razumeti, da nikdar ne bo mogel pozabiti, ko je na tisti edini pošti v vseh trinajstih le-tih sporočil samo: »Jaz nisem lump.« Pa vendar, ko očče mrje od hrepenenja po sinu, ona niti z besedico, niti s kret-

njo ne očita očetu kakšne krivde; Lore samo pomaga in tolaži in pregovarja ponosnega brata, ki se mu je krivična psovka zajedla tako globoko v srce.

Tam zunaj na božji njivi spi pod samimi narcisami Lorina mati. Gotovo je, da deklica mnogokrat roma tjakaj. Kje bi sicer dobila moči, da bi vedno mogla biti tako močna in vedra? Ma-mica jo je učila, da zvestoba vselej zma-ga; mamica je sedaj pri Bogu in gotovo prosi, zato je Lorina molitev tako pri-srčna in zaupna.

Daleč v velemestu pa živi veliki umetnik, Lorin brat; pa nič več ne slika v zadnjih tednih, ker je bolan, od same-ga hrepenenja prehudo bolan. Kadar stopi pred razpeto platno, vidi samo en privid: svojo sestro, elegantno in než-no in vendar tako zelo ponosno v nje-nem nedotaknjem deklinškem dostojan-stvu. Stika po svojih spominih, razgle-duje se po promenadi: njegovi sestri ni doraslo nobeno drugo dekle iz nje-govega poznanstva. Ponosen je nanjo, podzavestno že ljubosumen in gorje bi bilo onemu, ki bi skušal omadeževati deklinško čast njegove sestre, katero prav za prav pozna šele nekaj tednov.

Čisto, močno dekle hoče pozabiti svojega ženina in za vedno pokopati

svojo srečo, da bi le brat našel pot domov in tako ozdravil bolnega očeta, ki se do smrti kesa vseh tistih trdih besedi v tisti nepremišljeni uri. Težko nalogo si je nadela šibka deklica; srce si ne da tako brezobzirno ukazovati, še in še kliče ženina, s silo zahteva ljubezni. Lore pa je trdna: prostovoljno se hoče žrtvovati, da bo oče spet imel sina, da bo v Walterju zmagalo hrepenenje po domu.

Po kašnem domu? Srce, ki ljubi, občuti in sliši vse najjasneje: ob Walterjevem prihodu mora biti v hiši prav tako kot takrat, ko je živela mamica. Zato je vse dolge tedne, ko se je Walter v tujini še boril s samim seboj in s svojim hrepenenjem, Lore vsak dan pripravljala njegovo fantovsko sobico: tri jabolka na krožniku in v preprosti vazi vedno nove poljske cvetice — kakor je mati delala svojemu ljubljencu. Pa povsod je vse odstranjeno, kar bi moglo spominjati na oni nesrečni dan pred trinajstimi leti in po vseh stenah vise samo Walterjeve slike. Da bo mladi mož spoznal, kako strašno nepremišljene so bile tiste hude besede in s kakšno ljubeznijo ga čakajo in sprejemajo domači.

Ali naj še naprej študiramo in premišljujemo svojo dekliško sestro? Saj smo vendar že spoznale: tudi njena pot je bila težka in trnjeva, da ob sami zgodbi še nam stopajo solze v oči, pa ona je vendar hotela in tudi je zmagala.

Da bi tudi me na naši poti nikdar ne omagale!

Gospodinjsko delo v septembru.

Zetev žita je v glavnem že končana, le ajda in koruza pride še na vrsto, docim je proso v nekaterih krajih prve dni septembra še na njivi. September nam prinaša druge poljske pridelke, ki jih je treba spraviti. Stara navada je, da spravljamo krompir kvaterni teden. Letos bodo morebiti v nekaterih krajih še spravljali otavo, četudi pravi kmetški pregovor, da kdor po malem Šmarnu

kosi, za pečko suši. Pa je ponekod prejšnja suša zadržala rast in bo marsikdo rad kak teden počakal, da se mu travnik poraste, zlasti, če bo lepo vreme trajno. Zelenjadni vrt dá ta mesec mnogo darov, pa tudi še dela. V začetku meseca še ponekod sejejo ozir. presajajo endivijo, prav pozno, zimsko. Tudi špinačo še sejejo, ki je prav pozno v jeseni zelo priljubljena. Zelenjad še prav pridno konzerviramo, zlasti korenje, karfirole in paradiznike.

Na sadnem vrtu je vedno več sadja že zrelega. Kdaj je posamezni sad dovolj zrel, spoznamo najbolje, če se dá z roko lahko odtrgati. Trganje, t. j. obiranje z roko je boljše od vsakega drugega, ker z roko najbolj obvarujemo, da se ne odlomi tudi še vejica zadaj za pecljem. Tam so namreč nastavki cvetja za prihodnjo pomlad. Zato naj bi se kar največ sadja obtrgalo z roko, le kar se ga ne doseže, s primernimi trgači (glej »Slovenec« 14. avgusta, ali Humek »Domači vrt«, ali Purgaj »Gospodinjstvo«!), nikoli pa ne z otrsanjem, ker se sadje obtočče, rani in potem ni trpežno. Če pa hočemo sadje postaviti na trg, ga je treba izbirati, t. j. sortirati. Veliki, debeli sadeži, brez napake, naj bi bila 1. vrsta, srednje debeli, nekoliko poškodovani 2. vrsta, drobni in slabši pa 3. vrsta. Na ta način bi se tudi prodaja na trgu bolj izplačala kot pa sicer, kjer je sadje vse zmešano. Gospodinja naj se ne ustraši tega dela, saj ji prinaša korist. Vlaganje v košare in koše naj se izvrši skrbno. Da se sadje pri prevažanju ne odrgne, da je treba vlagati v seno ali slamo, najlepše sadeže posamezno zaviti v papir in jih trdno vložiti v košare ali zaboje, da se ne premikajo in ne drgnejo. Kdor hoče svoje sadje dobro prodati, naj ga sortira (izbira) in postavi na trg res lepo in nepoškodovano.

Praktični nasveti.

Sovražnica muh poroča: Večkrat je že »Vigred« pisala o nadležnih muhah in ne morem si kaj, da ne bi ponovno opozorila na ta nadležni mrčes. Zlasti zdaj v jesenskih mesecih, ko je mnogo sadja in raznih odpadkov v kuhinji in okoli hiše, naj gospodinja na vso moč skrbi za čistoto povsod. Muhe namreč v vso tako nesnago ležejo jajčeca, iz katerih se zelo hitro razvijejo nove muhe in nadaljujejo to razmnoževanje tako, da ena sama muha v teku poletja in jeseni pripravi na milijone potomcev. Vsaka gospodinja mora napovedati muham odločen boj, ker so prenašalke raznih bolezenskih kali. Zato: snago povsod, pa tudi na vse mogoče načine pokončavati muhe!

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. —

Uredništvo in upravništvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice.

Vprašanja iz gospodinjstva.

Kako morem odpraviti gobe, ki so priče rasti iz poda zelo vlažne sobe?

Odgovora prosim za prihodnji mesec pod znčko: Gospodinja.

Kako morem popraviti pleten usnjat čevlji, ki se mu je pretrgala usnjena vitra (jermenček) in se hoče razpletati dalje? Čevlji so šele pred kratkim novi in bi jih rada nosila še prihodnje poletje. Za odgovor prosim Vigrednica Poldi.

Odgovori na vprašanja iz gospodinjstva.

Na vprašanje v 7. številki »Vigredi«, — »Zakaj se rabi japonska goba kambuša in kakšne zdravilne moči ima.

S pomočjo te gobe se pripravlja okusna in zdrava pijača, katera pomaga proti glavobolu, revmi in zdravi slabo prebavo.

Pripravlja pa se tako: Skuha se navadni ruski čaj. Če je goba majhna, zadostuje 3 l čaja, ko zraste, kar je prav kmalu, pa 5—6 l. Čaj se precedi, doda na vsak l 2 žlici sladkorja (sipe). Ko je popolnoma hladno, se položi na površje goba, postavi v prsteni posodi na neprehladen prostor (prevroč tudi škoduje) za pet dni. Potem se zopet precedi in nalije v steklenice, katere se morajo prav dobro zamašiti in se uporabljajo šele po preteku 3 tednov. Kdor hoče imeti penečo pi-

jačo kot je pivo, naj z gobo vred doda čaju par gramov navadnega kvasu.

Sama pripravljam pijačo na ta način v splošno zadovoljnost pivcev.

Če potrebuje dotična še kaj pojasnil, naj se obrne na naslov: Marija Dovč, Stožice 43, p. Ježica pri Ljubljani.

Praktični nasveti.

Gospodinja E. K. poroča: Pri pripravljaju vseh vrst peciva s sadnim nadevom se dōgaja, da ves sladkor s sadno vlago izteče v posodo ali na pekačo, kjer se napravi trda, rjava, velikokrat sežgana skorja, ki ni niti užitna. Zelo težko jo je spraviti s pekače in pecivo pri tem tudi izgubi na obliki in okusu. Iz lastne prakse vem, da se dá temu odpomoči na ta način, da se porablja namesto sladkornega prahu sladkor v kristalih (sipa), ki se bolj počasi topi in ne uhaja s sadnim sokom vred iz testa.

Rezika P. poroča: V zadnjih letih se vedno bolj opaža, da v naših krajih vedno manj sadje suše. Sama sem se prepričala v svojem gospodinjstvu, kolike važnosti je suho sadje. Otroci ga kaj radi jedo in jim za južino tolikokrat nadomesti kruh. Za bolnike je kaj primerna izprememba pri prehrani. Pa tudi delavci, posebno pa delavke imajo kuhano in močno ohlajeno suho sadje zelo rade, zlasti pa vodo, ki je kaj izvrstna za žejo. Gospodinje, pripravite si prav mnogo suhega sadja!

Doma in drugod

24. septembra poteče 70 let, kar je umrl škof, pesnik, pisatelj in prvi slovenski pedagog Anton Martin Slomšek. Na drugem mestu je začela v današnji številki izhajati razprava »Kaj je storil Slomšek za slovensko ženo.« Vigrednice in slovensko ženstvo sploh se mu ima zahvaliti za začetke svoje izobrazbe in za celo vrsto prelepih knjig, ki jih je za ženstvo napisal. Živel in delal je za svoj narod, umrl visoko spoštovan, češčen in ljubljn 24. sept. 1862. Njegova skrb za domovino in Slovence pa s smrtjo ni prenehala. Vedno bolj se množe čudežne milosti, ki jih dosegajo mnogoteri na njegovo priprošnje. Upajmo, da bo kmalu dosegel čast oltarja! Z zaupanjem se priporočajmo njegovim priprošnjim!

V Cikagi se bo priredila še v tekočem letu razstava »Stoletje napredka«. Ob tej priliki bo Ženska zveza Zedinjenih držav Severne Amerike izdala knjigo, iz katere bo razvidno delo žene za razvijanje socialnega

dela, na polju vzgoje in izobrazbe. Imenovana Zveza bo na tej razstavi imela lasten oddelek, v katerem bo grafično pokazala delo in uspehe ženskega dela.

* * *

Sigrid Undset je svoj 50. rojstni dan, 20. maja t. l., praznovala na svojem kmetškem posestvu Lillehammer. Ves literarni svet se je udeležil te proslave. Iz vsega sveta so ji došle čestitke: Norveška država, kraljeva družina, razne oblasti in korporacije so ji pripravile časteče proslave. Pisateljica pa je v svoji skromnosti odklonila vsakršno zunanjo proslavo. »Za svoj talent se imam zahvaliti Bogu in sem ga tudi položila v božje roke; zato nima smisla, da bi me zato častili,« je pred svojo 50 letnico napisala v nekem norveškem časopisu. Imela je v načrtu, da bo ta dan prežvela med kmetškimi ljudmi svojega kraja, kakor to opisuje v »Kristini Lavransovi hčeri«. Njeni najljubši gostje so otroci in siromaki, ki jim toliko dobrega stori.

Pred nekaj tedni je Pariški kardinal Verdier v predmestju Susresnes položil temeljni kamen za cerkev Kraljice Miru. Pobudo za to cerkev je dala skupina francoskih katoličank, ki že več let delajo v socialnih in zdravstvenih vrstah in so že pred leti začele akcijo za sporazum in odstranjenje vseh sovražnosti med nemškim in francoskim narodom. Izdale so tudi oklic na vse francoske katoličane, ki naj bi prispevali za uresničitev te lepe misli, namreč za zidavo cerkve naše Ljube Gospe Miru. Izmed mnogih imen navajamo le nekatere, ki so znane tudi že izza znanih mirovnih kongresov v Nemčiji: Eve Baumdounin, A. Buttillard, G. Dommanget, I. Ancelet-Hustache, grofica Jean d'Pange, G. Malaterre-Sellier.

Drugo leto preteče 500 let odkar stoji dunajska cerkev sv. Stefana in 250 let osvoboditve Dunaja iz turskega obleganja. V spomin na to bo na Dunaju avstrijski katoliški shod.

Socialni urad nemškega dijaštva na Dunaju, katerega voditelj je Neuländer, prireja počitniško delavsko taborenje na Gornjem Štajerskem, 100 dijakov in 100 brezposelnih delavcev bo tam v avgustu in septembru zastonj gradilo poti in ceste in sicer od pol 6 do pol 9 zjutraj in od 9 do 12 dopoldne. Zvečer se vsa mladina razdeli v krožke, kjer si dijaki in delavci pripovedujejo borbe svojega življenja.

Vodilne katoliške osebnosti Združenih držav so ustanovile ameriško »Ligo za socialno pravičnost«. V ligi sodelujejo znani ameriški industrijalci, finančniki, juristi in teologi. Ustanovnemu zborovanju je prisostvoval apostolski delegat msgr. Fumasoni-Biondi. Liga si je nadelala nalogo, uvesti v ameriški nered socialni red v smislu zadnjih papeških enciklik.

Kaplan Belli iz Porenja je s skupino brezposelne mladine, ki se je prej izšolala v poljedelstvu, odpotoval v Brazilijo, da tam ustvari nemške poljedelske naselbine. Za 100 RM (1400 Din) daje brazilijanska vlada vsakemu članu 100 juter zemlje na razpolago. Za vsakega izseljenca znašajo stroški 1300 RM, ki jih je kaplan kot brezobrestno posojilo nabral med nemškimi katoliki.

Odpomoč brezposelnim ženam v Parizu je organizirala katoliška »Union féminine civique et sociale«. Ustanovila je delovne grupe, ki naj ženam s številnimi rodbinami pomagajo v gospodinjstvu in hišni oskrbi. Obenem se prirejajo gospodinjski tečaji in stroške nosijo »katoliški podporni odbori« v Parizu.

V Evropi ima že večina držav v svoji zakonodaji priznano žensko volivno pravico. Edine države, v katerih ženskam še ni priznana volivna pravica, so v Evropi sledeče: Francija, Italija, Jugoslavija, Svica in Bolgarija.

Priporoča se
prvi slovenski zavod
**VZAJEMNA
ZAVAROVALNICA**
LJUBLJANA
Miklošičeva cesta

Podružnice:

CELJE, Palača Ljud. posojilnice
ZAGREB, Starčevićev trg 6
SARAJEVO, Aleksandrova c.101
SPLIT, Ulica XI. puka 22
BEOGRAD, Poincaréova 2

Jugoslovanska fiskarna v Ljubljani

Najbolje urejena:

Tiskarna
Knjigoveznica
Klišarna
Kameno-, offsettisk
Bakrotisk

Prvovrstna izvršitev
Zmerne cene

**Najmodernejša
grafika
Jugoslavije**